

PARÆNESIS AD SCOTOS,

GENEVENSIS DISCIPLINÆ ZELOTAS.

Autore DAN. TILENO Silesio.

ANDREAPOLI,
Excudit Eduardus Rabanus, Academiæ
Typographus. cIↃ. cI. c. xx.

PARÆNESIS AD SCOTOS, *Genevensis Disciplinæ Zelotas.*

CAP. I.

PRÆFATIO.

QVÆ olim gentes, ex recepta consuetudine, ægrotos suos in publicum productos promiscuis vulgi oculis exponebant, non ea tantùm spe, opinor, id agebant, ut certam ac exploratam singuli recuperarent sanitatem, exquisitis prætereuntium sententiis, quo quis consilio, remedióve, in iisdem vel consimilibus morbis usus, meliusculè habuisset: verumetiam ut quorum insuperabile, penitusque indomitum erat malum, illi discerent ecqua victûs ratione mitigari, commodiusque

diusque tolerari posset, quod pharmacis expugnari ac profligari nequiret. Ecclesiæ à DOMINO peregrinantis, & in hoc mundo militantis membra omnia, variis ut mutationum vicibus, sic & spiritualium morborum periodis ac paroxysmis obnoxia esse, nemo cùm neget, in genere si quis id quærat; plerique tamen in pervidendis intercutibus malis horrendo scotomate percussi cæcutiunt, adeoque qui non modò parùm rectè valent, sed cum illo *Sardium* Ecclesiæ Angelo, (*Apoc.* 3.1.) ne vivunt quidem; athleticum robur, gladiatorios lacertos, summa cum coloris & formæ elegantiâ jactant. Hi cùm de accersendis aut consulendis medicis ne per somnium quidem cogitent: suadet tamen Christiana charitas, vel invitis miscere ac propinare aliquod catharticum, atque ut loquitur *Hieronymus*, etiam reluctantes *Hippocratis* vinculo alligare. Vix ulla unquam tam fœda exstitit hæresis, quæ non puræ putæ veritatis titulo elata & inflata superbierit: neque aliter res habet in regimine Ecclesiastico, seu disciplina, quæ doctrinæ vel soboles, vel soror natu minor non ineptè dici potest. Quod de fratrum quodam pari narrat ille Medicorum Princeps, tantam fuisse temperamenti, morum, humorumque in utroque similitudinem, ut ægrotare ac convalescere simul inciperent, ac desinerent: id in gemellis illis sororibus videre est: simul valent ac languent; altera ab alterius habitu & spiritum & colorem ducit. At quando non eadem est indoles ac ratio morborum qui na-

turale

turale hominis, & qui mysticum Ecclesiæ corpus infestant:(ex illis enim multi faciles cognitu, difficiles curatu; in istis cognitio sæpe, quam curatio operosior:) saltem hactenus benè res habet, quod de morbo ac canone, unde judicium de morbis istis(sive doctrinam, sive disciplinam labefactantibus) faciendum; optimè inter nos convenit, ipsique fratres *Scoti*(quorum in spem gratiæ suscepta à nobis hæc scriptiuncula) non aliis quàm Sanctuarii ponderibus totum hoc negotium expendendum, neque aliis pharmacis quàm sacra illa panacea, in horum morborum curatione utendum esse dictitant. Præterea si rectè olim apud *Ægyptios* non unus idemque omnibus morbis, sed cuique peculiaris ac destinatus adhibebatur medicus; isque cæteris peritior ac felicior quoque existimabatur qui ipse, eo quem curandum susceperat, morbo aliquando laborasset; equidem confido, non prorsùs infrugiferam fore operam nostram, si qua ratione grassantem in meis visceribus luem depulerim tandem atque eliserim; fratribus *Scotis*, eâ laborantibus commonstrem ac communicem: ut vel sanati, non *Æsculapio Gallum*, sed IEHOVAE liberatori poculum salutis exhibeant; vel si qui familiare cacoëthes suum amare, quàm sanare; fovere, quàm noscere malunt; saltem erga sanos ac sobrios minùs morosè se gerant: & qui hactenus alios secum effascinare atque efferare consueverunt, mitiores se posthac præbeant benè monentibus; cumque τὸ νοσοτροφεῖν eos delectet, cives suos ac popu-

lares τροποφορεῖν ne recusent. Ego igitur cùm in illo *Genevensis* disciplinæ valetudinario nimis diu versatus epidemicum morbum ex parte agnitum, accuratiùs perno cere omnesque ejus fibras evellere occœpissem, qui credula simplicitate antea nefas putaram, quicquam eorum quæ ex illis adytis promanassent, ad calculos vocare; tandem aliquando aurem vellente Numine, excusso veterno expergefactus, ac servitutem hanc, non fidem ratus; duo deprehendi, quorum alterum cùm Scriptura commendet; alterum, ignoret; demiratus sum, fratres *Scoti*, illud vobis summè invisum, istud impensè charum esse. Prius illud est Episcoporum ordo & supra Presbyteros ὑπεροχὴ, cujus vos in Scriptura neque volam neque vestigium videre asseritis: posterius istud est Laicorum Presbyterorum institutio, quam in Scriptura dilucidè & plusquam uncialibus literis expressam videre vobis videmini; ne quis dubitet, utraque cæcitatis specie vos laborare, dum & quod est, non videtis; & quod non est, videre vos putatis. Sed bene habet, quòd collyria, utrumque scotoma persanare idonea, non vobis minus, quam *Laodicenæ* Ecclesiæ Angelo obvia sunt & exposita; modò quod huic datum est consilium, ad vos quoque pertinere cogitetis. Illa ego meis illita oculis, saluberrima expertus cùm fuerim, qua id fecerim ratione ac modo; tam propensa alacrique voluntate à me expromi & exponi, quàm æquis auribus animisque id a vobis accipi par est.

CAP.

Cap. II.

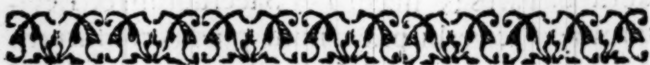
Distinctio Ministrorum sub legis OEconomia.

PRincipio πολυθρύλλητον illud de Ministrorum Ecclesiæ ἰσοτιμία & æqualitate placitum, crebriùs & celebriùs inter *Genevenses* Magistros jactari, quàm probari animadverti: quippe cujus praxis neque à *Mose* sub Legis OEconomia, neque sub Euangelii gratia à CHRISTO fuerit instituta: Illic in uno eodemque Sacerdotio dispares & inæquales Sacerdotum & Levitarum; hîc verbi præconum gradus constitutos videmus apertissimè, si cæci esse nolumus. Illîc non modo Sacerdotes supra Levitas eminebant, sed inter ipsos quoque Sacerdotes varii erant gradus & ordines. In summo Sacerdote seu Pontifice, non typi solum, sed εὐταξίας quoque ratio conspicua: neque enim ille typum gessit CHRISTI respectu Regiæ & Iudiciariæ potestatis, quam habet CHRISTVS; qui alioqui tam secundùm ordinem *Aaronis*, quàm secundùm ordinem *Melchisedeci*, Regis & Sacerdotis dignitatem habuisset. Præterea qui in veteri Testamento Patres & capita Sacerdotum; in novo ἀρχιερεῖς, Sacerdotum

Prin-

Principes appellantur, in 24. τάγματα à *Davide* distributi (מחלוקת משמרות פקודות vocant Hebræi, Græci Διαιρέσεις, ἐπισκέψεις, κλήρους, ἐφημερίας:) ut videlicet singulæ familiæ certis hebdomadum vicibus ministerium obirent: hi omnes non solùm ordine, sed etiam potestate inferioribus Sacerdotibus erant superiores. Est igitur omni luce clarius, omni probatione notius, noluisse DEUM priscam *Israelitarum* Ecclesiam ab omnibus Sacerdotibus ac Levitis, pari inter se autoritatis gradu præditis, gubernari; sed aliis imperandi auctoritatem dedisse, aliis parendi necessitatem imposuisse, non minùs in Ecclesiæ, quàm in Reipublicæ regimine. Vide *Num.* 3. 1. *Chron.* 23. & 24. *Nehem.* 11. 22.

CAP. III.

Distinctio Ministrorum Euangelii.

IAM verò non minùs clarum, notumque, CHRISTUM in novo fœdere alios dedisse Apostolos, alios Prophetas, alios Euangelistas, alios Pastores & Doctores. Agnoscitis mecum, opinor, fratres *Scoti*, graduum non minùs, quàm donorum disparitatem. Verùm excipitis; extraordinarias functiones ac

tem-

temporarias, cum ordinariis ac perpetuis perperam à me misceri ac confundi. Apostolum igitur audite docentem, quorsum ista munia ac gradus à CHRISTO instituti, in quem finem referendi, quam diu retinendi, quando desituri: sic ille: *Ad instaurationem Sanctorum, ad opus ministerii, ad ædificationem corporis* CHRISTI: *donec evadamus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii* DEI, *in virum perfectum; ad mensuram staturæ adulti* CHRISTI, *ut ne simus amplius pueri, qui fluctuemus & circumferamur quovis vento doctrinæ, &c. Ephes.*4. 12. 13. 14. In altero demum seculo id futurum testatur ipsemet *Beza* disciplinæ vestræ si non conditor, saltem instaurator & assertor accerrimus. Quantisper igitur in hoc seculo versatur Ecclesia, sicuti Sanctorum καταρτισμῷ, operi ministerii, ædificationi corporis mystici; ita & muneribus illis, diversisque munerum gradibus locus est: plane ut in seculari militia penes unum quidem est summum imperium ac potestas αὐτοκρατορικὴ; sub eo autem Legati, Tribuni, Centuriones, hisque adjuncti Optiones, suum quisque ordinem ducit, nec unquam in alterius præfecturam involat. Num à solis sacræ militiæ castris exulabit τάξις? quæ, (ut ait *Nazianz.* de moder. in disp. serv.) μήτηρ τῶν ὄντων ἐστὶ καὶ ἀσφάλεια; Rursus audite *Paulum*: *Num omnes Apostoli? num omnes Prophetæ? num omnes Doctores?* (1.*Cor.*12.29.) Est igitur totius quidem συστήματος, mysticique corporis, τὸ κῦρος καὶ τὸ κράτος, ac summa potestas penes solum CHRISTUM, unicum illud Caput, quod Pater cœlestis

hujus

hujus corporis molitor & architectus ex carne & ossibus nostris concinnatum, ei imposuit. Cæteri verò ab hoc Imperatore delecti ταξιάρχοι, iis, quibus ei visum est, gradibus inter se distincti sunt: adeo ut non minùs Apostolus Prophetæ; Propheta Euangelistæ; hic Pastore vel Presbytero; Presbyter Diacono; Diaconus Privato, sive Laico præstet; quàm Legatus Tribunum; Tribunus Centurionem; hic Optionem; iste gregarium militem dignitate & potestate antecellit.

CAP. IIII.

Functionis ordinariæ & extraordinariæ distinctio.

VM igitur, dicetis, superstites adhuc, aut ex ᾅδου reduces habemus Apostolos, Prophetas aut Euangelistas? aut Episcopi etiam τοῦ τυχόντος, ordinatio vel consecratio, ejusdem prorsus notæ Legatos ac Tribunos CHRISTI nobis exhibebit, quos non nisi ab ipso militiæ hujus Imperatore CHRISTO ἀμέσως, ut vocari, necessariisque donis instrui; sic & copiis suis præfici posse, persuasum habemus? Sic igitur habetote: In functionibus, quas extraordinarias ac temporarias fuisse pertenditis, nos quidem multa extraordina-

ria

ria ac temporaria vobiscum agnoscimus; ipsas autem functiones, ἐσιωδῶς acceptas, non nisi ad brevissimum illud tempus, quo Apostoli in carne vixerunt, institutas fuisse, falsissimum est. Fuerunt sanè illi à CHRISTO immediatè vocati, missique, testes ejus αὐτόπται, nullis certis finibus circumscripti, sed ad universum tarrarum orbem obeundum, præconiique sui luce collustrandum destinati, à Spiritu sancto ita eruditi, ac gubernati, ut in excitando spirituali Ecclesiæ ædificio, nihil nisi purum putum aurum, vel in fundamento ponerent, vel in parietibus ac tecto superstruerent. Fuerunt hæc in Ecclesiæ primordiis, inchoando operi, & tum convertendis infidelibus, tum confirmandis fidelibus, gliscente hostium Euangelii rabie & immanitate, planè necessaria charismata, quibus accesserunt & alia, miraculorum, sanationum, linguarum, rerum occultissimarum intelligentia, futurarum prædictio, &c. sed hæc aliis quoque concessa, Apostolorum non fuerunt propria. Postea verò constitutis Ecclesiis, circumlatoque per orbem euangelismo, dona illa continuari ac perennare, necesse non fuit; cum & tabulæ fidei præstò essent, ad doctrinæ, ipsiusque etiam CHRISTO probatæ disciplinæ declarationem, & miraculis olim editis, utraque etiam hodiè obsignetur: ipsas autem Apostolici muneris partes essentiales, quæ in verbi prædicatione, Sacramentorum administratione, & disciplinæ gubernatione spectantur; non magis quàm ipsam CHRISTI Ecclesiam, evanescere aut

aboleri oportuit. Ne vos quidem, fratres *Scoti*, graduum inæqualitatem inter *Pastores*, in verbo laborantes & *Presbyteros*, morum *Præfectos*; inter hos, & Diaconos pauperum curam gerentes, negare sustinetis; hoc unum ferre non potestis, ut *Pastor Pastori*, *Presbyter Presbytero* præstet aut præsit: Quasi cùm *Paulus Timotheo*; *Petrus* (συμπρεσβύτερον se vocans) aliis *Presbyteris* mandata dedit; ille *Pastor*, iste *Presbyter* esse desiisset: aut quod priscis Ecclesiæ temporibus, aureoque illo Apostolorum ævo divini fuit instituti; hodiè pro humano, aut etiam satanico habendum esset commento: aut denique ipsi Episcopomastiges satis inter se convenirent, dum potestatis clavem, (cujus in excludendis contumacibus, & ordinandis Ecclesiæ Ministris usus est;) alii universo cœtui; alii Senatui aut *Presbyterio* ex *Pastoribus* & Laicis Senioribus constituto; alii solis *Pastoribus* & Doctoribus, sed æquè omnibus citra cujusquam ὑπεροχὴν; alii *Pastoribus* quidem, non tamen omnibus, sed quibusdam ætate solùm vel eruditione ac prudentiâ, non potestate ac gradu superioribus, attribuendam esse sciscunt. Super hoc negotio magna animorū contentione & acerbitate in *Gallicis* ac *Belgicis* Ecclesiis ante aliquot annos dimicatum fuisse, compertum cùm haberem; suspicatus sum fieri posse, ut non protinus melior sit sententia, quæ tandem, ut potior, (in illis, quas dixi, Ecclesiis, ab Episcopali regimine abhorrentibus) obtinuit; frequenterque usu venire; ut ubi numerantur, non ponderantur

suf-

ſuffragia, major pars vincat meliorem. Quocirca ſubductâ ex iſto diſcrepantium & adverſis frontibus pugnantium opinionum *Euripo*, cymbâ meâ, totaque velificatione ad veritatis in Scriptura lucentis, *Cynoſuram* directâ; adhibitis etiam in conſilium doctiſſimorum virorum, qui in *Britannia* hoc argumentum tractarunt, ſcriptis (quæ *Genevenſis* diſciplinæ faſcino captis attingere, religio eſt) deprehendi tandem, (DEO ſit gratia) manifeſta verbi Divini auctoritate & praxi Apoſtolica niti, quod antehac (Magiſtrorum fidem ſequutus) non niſi ab humano inſtituto ortum habere exiſtimaveram. Perſpexi *Softhenem, Silvanum, Timotheum, Titum, Tychicum, Creſcentem, Lucam, Ioannem, Marcum*, & ſi qui præterea tales; à *Paulo* ad Eccleſiæ miniſterium proximè vocatos, ac tum gregibus, tum pluribus gregum Paſtoribus præpoſitos, eumpſe, quem ex germana illa Antiquitate retinuerunt *Angli*, Epiſcopatum geſſiſſe, acceptamque à *Paulo* poteſtatem, non tantùm ad tempus uſurpaſſe, ſed ad poſteros quoque tranſmiſiſſe; adeo ut quàm neceſſarium eſt Eccleſiæ, verbi & Sacramentorum miniſterium; tam ſit in hoc miniſterio perpetuum jus illud ac poteſtas inſtituendi Miniſtros, non minùs gradibus, quàm dotibus inter ſe diverſos: ita ut gradu ſuperiores, pluribuſque Eccleſiis præfecti, judicent de inferioribus, unum duntaxat gregem paſcentibus; inſtitutaſque contra hos accuſationes, vel admittant vel repellant; legitimè convictos palàm arguant; nemini citò manus imponant; nihil

nihil partium studio aut κατὰ πρόσκλισιν, omnia χωρὶς προκρίματος, sanctè ac religiosè administrent, (1. Timot. 5. 19. 20. 21. 22.) Temporarias in Ecclesia has functiones esse qui statuit, ipsam Ecclesiam temporum vicibus tandem evertendam ac pessundandam putat.

CAP. V.

An Timotheus & Titus fuerint Euangelistæ.

CÆterum quod mihi à *Genevensibus* Magistris persuaso visum; id vobis quoque in eodem ludo edoctis & eductis, videri, non miror. Hariolati sunt illi *Timotheum, Titum* & reliquos illos *Pauli* Συνεργοὺς, Euangelistas fuisse. Ruenti hariolationi adhibetur fultura ex loco, 2. *Tim.* 4. *Vers.* 5. ubi *Timotheus* jubetur peragere opus Euangelistæ. *Poterat* non absimili suffragatione, etiam in Apostolorum collegium cooptari *Timotheus* ex loco, 1. *Cor.* 16. 10. Vbi ille dicitur opus DOMINI operari, sicut *Paulus* Apostolus. Cùm eam, qua antehac laboravi, μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν recordor, vestram, fratres *Scoti*, aliorumq; in eodem luto hærentium, minus miror, minus insector supinitatem & oscitantiam: Est ea tamen in vobis

in vobis, ſicuti & in me fuit, plane ἀπαραίτητ@.
Euangeliſtas propriè ac ſtrictè acceptos, conſtat ex authenticis N. T. tabulis, à CHRISTO non minus immediatè vocatos fuiſſe, quàm ipſi fuerunt Apoſtoli. *Timotheum* verò, diſcipulus cum eſſet, fratrum, qui *Lyſtris* & *Iconii* erant, teſtimonio ornatum, & à *Paulo* ad miniſterium verbi adſcitum fuiſſe, legimus exſertè (*Act.* 16. *Verſ.* 2. 3.) Presbyterium de quo 1. *Tim.* 4. 14. ſive cœtum ac collegium Presbyterorum ſignificet, ut vult *Beza*; ſive munus à *Paulo* per manum impoſitionem demandatum *Timotheo*, ut vult *Calvinus*; cui ego aſſentior: nihil ad Euangeliſtam proprie dictum; neque enim quod extraordinarium duntaxat & temporarium eſt munus, ab ordinariis Eccleſiæ Miniſtris cuiquam poteſt mandari; neque Presbyter qui ordinatur, idem Euangeliſta, quales fuerunt illi LXX. dici poteſt. Hi enim ab ipſo vocati & inſtituti, hominis ψιλȣ̃ inſtitutionem & præcepta, qualia *Timotheus* à *Paulo* non pauca accepit; minimè deſiderant. Proinde ſi a *Lyſtricæ* Eccleſiæ Presbyteris ordinatus fuit *Timotheus*, uti autumat *Beza*; ac pluribus *Aſiæ* Eccleſiis fuit præpoſitus, quibus ſingulis ſingulos dedit Paſtores, quemadmodum *Titus Cretenſibus*, uti præceperat *Paulus*; dubitabimus ne adhuc, Paſtorem unum, idoneis dotibus inſtructum, pluribus, non modò gregibus, ſed etiam Paſtoribus legitimè præponi? pergemuſve ſponte cæcutire in pervidenda illa hypotypoſi Eccleſiaſticæ gubernationis, prout eam ipſe *Paulus* penicil-

lo suo nobis delineavit, exemploque expressit? Num extraordinarii nobis erunt ac temporarii Canones illi in Epistolis ad *Timotheum* & *Titum* perscripti? Cur igitur nostrorum Pastorum ordinationes ad hanc normam exigimus? Alia quoque occurrit in *Genevensibus* placitis hallucinatio, quòd extraordinarium cum temporario confundunt; quasi extraordinarium quod est, idem temporarium esse necesse sit, perpetuum esse non possit. Atqui ut inauguratio *Aaronis* ad Sacerdotium, licet extraordinaria, non tamen propterea *Aaronis* morte fuit finita; sed principium fuit & fons successionis ordinariæ: sic etiamsi extra ordinem, & ab ipso CHRISTO immediatè vocati fuissent *Timotheus* & *Titus* (quod falsissimum esse modò ostendimus) non tamen hinc efficeretur, plurium Ecclesiarum præfecturam ipsis solis commissam, non item aliis (quibus ipsi acceptam à *Paulo*, vel etiam à CHRISTO lampada tradidissent; vel quos Ecclesia in demortuorum locum suffecisset) committi potuisse. Quocirca tàm illi, quàm alii plures ejusdem notæ ab Apostolis adsciti Συνεργοί, in eo quod ordinarium, essentiale ac perpetuum habet Apostolatus, jure meritò eorum Collegæ dicuntur: Ac propterea *Paulus* in quibusdam Epistolis, modò *Sosthenis*, modò *Silvani*, modò *Timothei* nomen, cum suo conjunctum præscribit: & *Epaphroditum* (quem *Philippensium* Episcopum fuisse, veteres constanter asseverant) non modò fratrem & collegam & commilitonem suum, sed etiam illo-

rum

rum Apoſtolum vocat; nempe quem ipſis præfecerat, ut non ſolùm multitudini, ſed etiam Epiſcopis ac Diaconis; id eſt, Paſtoribus ac Presbyteris, (qui illis temporibus promiſcue ac communiter dicebantur Epiſcopi & Presbyteri) præeſſet (*Philippenſ.* 1. 1.) quomodo locum hunc *Theodoretus, Chryſoſtomus, Hieronymus, Ambroſius*, aliique exponunt. Hinc illa *Philippenſium* de *Epaphrodito*, & hujus viciſſim de illis cura ac ſollicitudo. (*Phil.* 2. 25.)

Cap. VI.

Nominum Epiſcopi & Presbyteri communio & officiorum diſtinctio in primitiva Eccleſia.

VÆ in Eccleſiæ primordiis inter Epiſcopos & Presbyteros erat nominum communio, graduum diſparitatem non labefactat. Locus fuit non ſolùm communioni nominum, ſed etiam æqualitati graduum, inter ipſos, tantiſper dum Apoſtoli, Euangeliſtæ, eorumque Συνεργόι, generales quidam fuerunt omnium Eccleſiarum Epiſcopi. Illis fato functis, & multiplicatis Eccleſiis, opus fuit Epiſcopis, qui eadem pollerent auctoritate, quam *Timotheo* ac *Tito* collatam,

in Ecclesiastico regimine continuandam sanxerunt Apostoli. Nam ex iis quæ *Paulum* cum istis egisse legimus, colligimus ἀναλόγως, quid hac in re reliqui Apostoli, cum aliis alibi egerint; quamvis ea sigillatim perscripta non sint. Quantulum enim est quod de reliquorum Apostolorum actis sacrarum literarum monumentis consignatũ habemus? Eos tamen non minus quàm *Paulum* de Eccl. propagatione sollicitos, mandatoq. sibi munere perfũctos, Spartam suam ornasse credimus. Fatendum utique non solùm plantatas ab Apostolis Ecclesias, posterorũ ministerio fuisse rigandas & colendas; sed novas quoq. plantãdas ac colligendas: ad quarũ constitutionẽ, eâdem, qua præditi fuerũt primi, auctoritate opus fuit. Vnde patet, quantopere fallantur, ac fallant, qui asserunt, omnem Apostolicam potestatem ac πολιτείαν (Apostolorũ morte finitam) cum singularibus illis quib⁹ supra *cæ*teros eminuerunt, donis penitus evanuisse. Si nõ unius Episcopi auctoritate, sed cõmuni Presbyterorũ consilio Ecclesias regi voluit CHRISTVS; si nõ sine tyrannica usurpatione plures Ecclesiæ, & Pastores uni unius, sive diœceseos, sive provinciæ, Pastori vel Præsuli possunt subjici; unde obsecro tantus ac tam repentinus omniũ, quotquot per totum terrarũ orbem ab Apost. collect*æ* ac constitut*æ* fuerunt, Ecclesiarum atq. ipsorũ etiam Presbyterorum, in tyrannicum hoc regimen consensus? Esse hoc longè antiquissimũ institutũ, nullumq. ejus certũ post Apostolos auctorem & ἀρχηγέτην nominari posse, ne

Magi-

Magistri quidē vestri diffitētur. Canones qui *Apostolorū* dicuntur, ab ipsis quidē Apostolis conditi non sunt, vetustissimi tamē sunt: Horum unus non solùm singularum gentium Episcopos, sed etiam eum qui in quaq. gente sit primus, i. Metropoliten cōmemorat; eumque tanquam caput à cæteris òbservari præcipit. Concilii *Antiocheni* Canō nonus Apostolicum illum repetit, & luculentiùs exponit; simulq. magni cujusdā, ex vestris, Magistri (cujus nomini parco) ἀνιστορησίαν prodit; qui illos dignitatum inter Archiepiscopos & Patriarchas gradus, à *Nicæni* Consilii sanctione arcessit. Quasi sanctio eopse quo fit momento, antiqua consuetudo appellari possit; quemadmodum Canon 6. Cōcilii *Nicæni*, illam præfecturarū distributionē vocat τὰ ἀρχαῖα ἔθη, antiquos mores; quos confirmat quidem ac porrò vigere vult, at non primū in Ecclesiam invehit. Nec omnino dissimulāda ejusdem Magistri ἀβλεψία, qui *Athanasium* eidem Cōcilio præfuisse hariolatur; quem nōdum Episcopum sed Diaconum duntaxat & penè adolescentem eo tempore fuisse norunt qui nondum ære lavantur. In ipsis quoq. *Cœnobiis* Monachorum præfecti suos habebāt Vicarios & δευτέρους προεστῶτας, ne contingeret cessatione τοῦ προεστῶτος δημοκρατικόν τι σχῆμα μεταλαμβάνειν τὴν ἀδελφότητα, Ne cœtus fratrum acciperet aliquod regimen democraticum, ut testatur *Basil.* (in *Ascet. quæst.* 45.) Dicant verò quibus hoc unum est turpissimum;

Quæ juvenes didicere, senes perdenda fateri.

Quinam fieri potuerit, ut rem, à CHRISTO (ut isti volunt) prohibitam (eoque nec ab Apostolis institutam, & tum Presbyteris, tum *Ecclesiis* non minùs ingratam, quàm inimica est libertati tyrannis) tanto consensu atque concentu amplexæ fuerint ὁμοῦ καὶ ἅμα omnes totius terrarum orbis Ecclesiæ; non solùm quæ gentis aut linguæ communis inter se vinculo erant consociatæ, sed etiam quæ maxima locorum intercapedine, linguarum, rituum aliorum, ac morum discrepantiâ distantes, solius fidei compage inter se coagmentatæ coaluerunt? Nemo unus omnes; neminem unum omnes fefellerunt. Hujus verò instituti si unus vel plures fuere auctores, quis non miretur, non magis hominem quàm tempus; non tempus magis quàm locum, ubi res cœpta, notari posse? Neque ullum hujus erroris indicem ac libertatis vindicem exortum, aut contrà hiscere ausum, ante natum Aërium? (Qui circa annum 340 primus hanc εὐταξίαν conturbare aggressus frustra fuit.) Ab omnibus ille tum Presbyteris, tum Episcopis, ὁμοψήφως καὶ ὁμοψύχως explosus, nullos invenit, qui ad pileum ab ipso vocati, commentitiam hanc Ecclesiæ libertatem irent vindicatum. Sunt, fateor, ritus nonnulli quorum ortus ignoratur, [cujusmodi est Eucharistiæ infantibus, ut reliquis νεοφωτίστοις præberi solitæ, ritus; itemque mellis & lactis prægustatio, (Infantationem vocat *Tertullianus*:) & alii complures] verùm illi neque ab universa

verſa totius orbis Eccleſia ubique recepti, & à multis jam ſeculis deſiti vel potiùs rejecti. De Epiſcopis exautorandis ante Aërium nemo, poſt Aërium ſoli *Genevenſes* cogitarunt. Multoque longiùs quàm Aërius provecti, novum & in Eccleſia prorſus inauditum genus Laïcorum & temporariorum Presbyterorum, ad docendum non magis quàm aſini ad lyram aptorum, excogitarunt. Non minùs infeſtus erat Pontifici *Romano Lutherus*, quàm *Beza*: ille tamen (quamvis nullum non lapidem moveret, in diſturbanda *Babylonis* turre) de gradu quem legitimi (quales *Anglia* habet) Epiſcopi obtinent, litem movit nemini. Compertumque habens rem ſine Eccleſiæ pernicie abrogari non poſſe (quod unum potuit) nomen ſuſtulit, inductoque & expuncto puriore vocabulo *Græco*, parùm *Latinum* ſuppoſuit, pro Epiſcopis Superintendentes; pro Archiepiſcopis Superintendentes generales appellans: quæ nomina ne illi quidem aſpernantur, qui per *Germaniam, Sarmatiam*, finitimaſque regiones, excuſſo Pontificis jugo, non omnia *Lutheri* dogmata probant. Sed è vobis eos, qui antiquitatis inſtituta omnia, tanquam deliræ anus, aut fatuæ ailcujus Faunæ nugas ac rugas, ſannis ac ſputis excipere, penituſque ex Eccleſiis veſtris furcillare, à *Genevenſibus* præceptoribus didicerunt; non magis movebit, quid *Lutherus* χθὲς ϗ πρώην, abrogaverit aut ſubrogarit. Ex *Genevenſis* alicujus Phœbi tripode ac cortina promendum eſt oraculum. Fatetur *Beza*, idque in ſua fidei

Confeſſione, diſtributionem provinciarum, conſtitutionem Metropolitanorum & Patriarcharum, optimo zelo factam. Poteſtne optimus eſſe hic zelus, ſi verbi divini luce ac ſcientia deſtitutus, Antichriſto, ut vos quidem putatis, viam ad occupandam tyrannidem munivit, tandemque Satanicum nobis Epiſcopatum peperit? profectò non tam optimus zelus, quàm peſſimum ſcelus videri queat illud inſtitutum.

CAP. VII.

Triplex Epiſcopatus ſecundùm Bezam.

PRimus *Beza*, qui tabernaculi illius (quod unum ſuſcipitis, quod ſuccollantibus Paſtorib⁹ & Preſbyteris veſtris laicis, per omnes reformatas Eccleſias circumferri cupitis) *Bezaliel* merito ſuo apud vos audit; primus ille triplicem procudit Epiſcopatum; Divinum, qui paulo poſt degeneravit in humanum, ex iſtoque in Satanicum. Quaſi quot Epiſcoporum, totidem Epiſcopatuum ſint formæ ac differentiæ: & quia inter Chriſtianos, quidam ſanctè & relligioſè vitam ducunt; nonnulli variis infirmitatibus laborant: pleriqúe teterrimis ſceleribus ac flagitiis ſunt in-

quinati; triplicem propterea cogamur facere Christianismũ: aut non aliter inter se differant *Episcopi* Christianæ *Ecclesiæ*, quàm differebant *Aaronis* posteri à Sacerdotibus *Ieroboamicis*; utriq. à *Balaamitis*, *Ethnicorum* deunculorum cultoribus. Discrimina hîc sunt non solùm Sacerdotum, sed & Sacerdotiorum. In Christiana verò Ecclesia non nisi unus est Episcopatus, divinitus, ut hactenus ostensum, institutus; licet humanarum traditionum fermẽto, vel etiam Satanicarum superstitionum veneno variè possit inquinari: quemadmodum & Leviticum Sacerdotium, ἀναντιῤῥήτως divinum, per filios *Heli*, aliosque permultos, itemque per altaria in Excelsis passim exstructa, fuit contaminatum. Sacrilegia erant duo posteriora, nõ Sacerdotia. Parumq. sibi constat *Beza*, si humanum Episcopatum tolerabilem, aut etiam optimo zelo institutum existimat. Quandoquidem humana prudẽtia, secundùm ipsius κυρίας δόξας, in rebus divinis, etiam in Ecclesiæ regimine constituendo sit DEO inimica, mortemque afferat. Nam prudentia, quæ non est ἄνωθεν κατερχομένη, planè est non solùm terrena & animalis, sed etiam δαιμονιώδης; id est, Satanica, ut testatur *Iacobus* (*Cap.* 3. *Vers.* 15.) Ipsius *Petri* prudentia tanquam Satanica, traducitur à CHRISTO, *Matth.* 16. quia, imprudens licet, Satanæ negotium agebat. Quæ cùm minimè ignoraverit *Beza*; nescio cur triplicem confinxerit Episcopatum; nisi forte *Rami* Διχοτομίαν

perosus,

perosus, & à divinis ad diabolica, nullum, nisi per humana, transitum dari ratus, trimembri partitione uti voluit. Non ita *Bezæ* præceptor *Calvinus*, cujus extat Epistola ad veterem amicum, factum Episcopum: In ea primum de pii & Christiani Episcopi officio differit; deinde quot quantæque difficultates illud in Ecclesia *Romana* rectè administrare volenti, objiciantur, commemorat; atque hoc pacto adnata Episcopatui è Papatu vitia & inquinamenta, à divina institutione distinguit, ac secernit. Satanicus Episcopatus à Satana institutus est, in quo cum omnia sint Satanica, ab homine Christiano neque geri, neque suscipi potest legitimè. Hujus κόμματος est unius *Romani* Pontificis Episcopatus, si modò Episcopatus dici potest. Omnino enim aliquid Episcopatu augustius & sublimius esse creditur ista, quam in omnia Ecclesiarum jura, in divinas, humanasque leges, in Regum sceptra, omniumque hominum conscientias ἄνομος ille vice-deus arripuit, potestas; cujus tamen nemo nisi Episcopus, est capax. Aliorum in Papatu Episcoporum administratio, licet multis modis deformata, emendari tamen potest & reformari: Vicariatus ille, (cùm non magis quàm merum pus atque venenum expurgari possit) totus est è medio Ecclesiæ tollendus, & in abyssi, unde emersit, puteum abjiciendus.

Cap. VIII.

Dignitatum Ecclesiasticarum vocabula fastu carere.

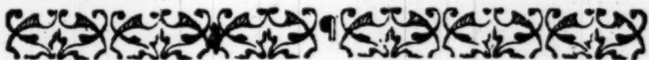

I igitur (quod *Beza* faſſus eſt) optimo zelo facta eſt illa provinciarum diſtributio, Metropolitanorumque & Patriarcharum conſtitutio; haud certè optimo zelo fervent plerique veſtrûm; qui illa dignitatum vocabula non ſecus ac Antichriſti excrementa execrantur. Qui aliis mitiores videri volunt, ea tanquam ſeculi typhum ſpirantia, à ſeruis CHRISTI (quorum præcipuum ornamentum eſt modeſtia & animi demiſſio) aliena eſſe, legitimeque uſurpari non poſſe ſciſcunt. Quaſi verò in ſignis & vocabulis ſit faſtus; ac tum demum optimè habitura ſit Eccleſia, cum Paſtores abjectis Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Primatum titulis, fraterculorum illorum (qui minores & minimi dici gaudent) nomina aſſumpſerint. Nempe non ſolus *Diogenes Platonis*, ſed veſtri quoque Miniſtri, Epiſcoporum faſtum alio calcant faſtu. Neque tamen ullum faſtus veſtigium in nomenclatura Epiſcopi, quæ inſpectionem; id eſt, curam ac ſollicitudinem pervigilem

gilem denotat. Honoratior utique Presbyteri, ſive Senioris appellatio, unde Senatores (quæ non levis in Republica eſt dignitas) dicti. Non igitur in nomine eſt faſtus, ſed in ſtomacho veſtro faſtidium. Specioſior foret querimonia, ſi Presbyteri nomen ſolus in Collegio illo προεϛὼς ſibi aſſereret, relicta reliquis Epiſcoporum appellatione. Multò auguſtiora ſunt vocabula, quibus DEVS *Moſen*, CHRISTVS diſcipulos ſuos ornat. Illi dicit DEVS; *Ego te conſtitui in* DEVM *Pharaoni*. Iſti vocantur ſal terræ, lux mundi, ſtellæ, angeli, legatione fungentes pro CHRISTO. OEconomi myſteriorum DEI, &c. Num verò προεϛῶτος (quæ *Bezæ* perplacet) appellatio, omni caret ſupercilio? Atqui præfecturæ & imperii ſignificationem habet, etiam in politicis. *Romanus* autem Pōtifex ſervi ſervorum nomen præferens, ambitionem nō minuit, ſed hypocriſi cumulat. Sed nec ipſi *Genevenſes* miniſtri, eam quam prædicant æqualitatem inter ſe colunt aut ſervant. Toto vertice ſupra collegas eminuit, dum vixit, *Calvinus*: eminuit, reliquiſque præfuit etiam *Beza*; ſive meriti, ſive gradus fuerit iſta ὑπεροχὴ, hilum non intereſt. *Pericles Athenis*, *Romæ Cicero* eloquentiâ; Craſſus opibus; *Pompeius* ac Cæſar rerum geſtarum magnitudine potentiam ſibi compararunt. Quid refert qua quis parte diadema ac principatus inſignia geſtet? DOMINI appellationem *Auguſtus*, ut maledictum & opprobrium ſemper exhorruit, ne à libertis quidem aut à nepo-

tibus

tibus suis, vel seriò vel joco sibi tribui passus est; & in mimo pronunciatam, populiq. plausu & ἐπισημασίᾳ comprobatam, tanquam indecoram adulationem, statim vultu, manuq; repressit, ac postridie gravissimo edicto increpuit, vetuitque: num propterea minùs erat rerum dominus, gentisq. togatæ? Fuerunt *Genevæ*, qui maluissent *Bezam* habere Episcopum legitimè creatum, quàm αὐθαίρετον καὶ ἀδιάδοχον Presbyterii præsidem; eamque quam in legitimis Episcopis oppugnabat dignitatem, fatali Collegarum omnium ignavia potiùs quàm cujusquam suffragatione, quoad vixit, obtinentem.

Cap. IX.

Hieronymi sententia de Episcopi & Presbyteri distinctione.

VI animadvertunt parum præsidii repositum esse in promiscuo vocabulorum Episcopi & Presbyteri usu, quem in Scriptura cernimus, ubi Apostoli quoque & Diaconi nomina quandoque ponuntur ἀδιακρίτως: (in qua tamen nominum communione nemo Ministeriorum æqualitatem, aut graduum confusionem ruspatus est:) ii *Hieronymi* patrocinium advocant; Ait ille (in Epist. ad *Tit.*) Episco-

Episcopos magis consuetudine, quàm *Dominicæ* dispositionis veritate Presbyteris esse majores. Sed quid si indidem; id est, ex eadem illa nominum communione, etiam *Hieronymo* errandi occasio fuerit objecta? Ille vero non erravit, si hoc tantùm sibi voluit, nempe, quòd quæ ex *Dominicæ* dispositionis veritate utrisque communia erant nomina, ex Ecclesiastica demum consuetudine fuerint distincta. Sciendum vero ea tempestate, qua id scripsit *Hieronymus*, Presbytero neque concionari, neque baptizare, aut Cœnam DOMINI administrare licuisse, præsente Episcopo, sine ipsius venia & permissu, ut testatur *Tertull.* (de Bapt.) atque ipsemet *Hieronymus* (adver. *Lucifer.*) & è *Possid.* (in vita *August.*) qui mos sola Ecclesiæ consuetudine, nullo CHRISTI mandato nitebatur. Ad hanc igitur ἐυταξίαν respexit *Hieronymus*, qui nihilominus alibi (ad *Evagr.*) ordinationem soli Episcopo asserit exsertè; qua in re sicuti præcipuè eminet Episcopi supra Presbyteros dignitas, ita eam manifesto DEI Verbo probari, suprà ostendimus. Quod verò ex eodem *Hieronymo* objicitur, nullos fuisse Apostolorum tempore, qui jure suo Ecclesiarum Presbyteriis præessent: sed unamquamque communi Presbyterorum consilio gubernari consuevisse? Id nos quidem haud gravatè concedimus, de illis scilicet temporibus, quibus superstites Apostoli, nullis dum constitutis Vicariis aut successoribus, Ecclesias ipsi subinde invisebant, tanquam generales & Catholici omnium & singula-

rum

rum Epiſcopi. Cæterùm quòd ab ipſis Apoſtolis hic ordo fuerit inſtitutus, agnoſcit *Hieron.* cum ait, (ad *Evagr.*) *Alexandriæ* à *Marco* Euangeliſta ad *Heraclam* uſque & *Dionyſium*, Presbyteros conſuevìſſe unum ex ſe electum, & in celſiore gradu collocatum, Epiſcopum nominare, quomodo ſi exercitus imperatorem faciat. *Marcum* verò ſertimo *Neronis* anno; id eſt, viventibus adhuc pleriſque Apoſtolis, mortuum fuiſſe, idem *Hieronymus* teſtatur in Catal. Script. *E*ccleſ. Hîc tantum hallucinatur, quod putat, *E*piſcopum ſemper ex Preſbyterorum duntaxat ordine fuiſſe electum, cum conſtet ſæpe etiam Diaconos ad eum gradum evectos; ſed hoc leviculum.

Cap. X.

Miniſtrorum diſparitas evincitur ex Apocalypſi & Auguſtino.

X Epiſtolis quas ad ſeptem Eccleſiarum *Aſiaticarum* Angelos Θεοπνεύϛως ſcripſit *Ioannes*, firmiſſimum nectitur argumentum, quo gradum illum Apoſtolicis temporibus inſtitutum fuiſſe evincimus. Quorſum enim ſinguli Eccleſiarum illarum Angeli, ſive Paſtores ſoli compel-

compellantur, laudantur, objurgantur, officii admonentur, si quæ in qualibet *Ecclesia* rectè, vel secus facta, non ipsorum magis quàm communi Presbyterorum, vel diligentia, vel socordia evenerunt? Quid iniquius quàm toto peccante Collegio, ex æqualibus inter se Presbyteris constituto, unum ex iis, cujus exsors supra cæteros auctoritas, communem omnium culpam præstare, & reprehensionem, sustinere solum? Indidem refellitur, quod nuperæ & musteæ illius disciplinæ patroni, de circulari, & per vices in orbem redeunte προστασία comminiscuntur. Vt omnia conemini, omnibus veterum monumentis excussis, commenti hujus οὐδὲ ὄναρ, οὐδὲ ὕπαρ reperietis. Putatis tamen illud ab *Ambrosio* statuminari, qui in 4. *Ephes.* ait, *Primos Presbyteros appellatos Episcopos, ut recedente uno, sequens ei succederet: sed quia cœperunt Presbyteri indigni inveniri ad primatus tenendos, immutatam esse rationem, prospiciente Concilio, ut non ordo, sed meritum crearet Episcopum.* At nihil hoc ad vestram *Andromachen.* Dicit ille Episcopos olim ordine, non electione creatos fuisse, ut videlicet defũcto succederet is, qui vel ætate vel merito proximus fuerat vivo, absq; novorum suffragiorum interventu. Si κυκλοειδὴς fuisset illa Presbyterorum προστασία, ecquis obsecro mutationi locus esse potuisset? Nonne unusquisque tempore vicis suæ, atque, ut loquitur *Lucas*, ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ, fuisset Episcopus, ac præses *Synedrij*? Neque verò ullus

ullus *Presbyterorum* impar fuerit illi, qui vobis adlubescit,Episcopatui,cujus non aliæ sunt partes, quám sententias rogare,Collegarum vel suffragia numerare, vel mandata referre. Non minùs junceum est telum, quod ab *August.* (*Epist.* 19.) amentatum arripitis: ubi ait, Secundùm honoris vocabula,quæ jam *Ecclesiæ* usus obtinuit, *Episcopum Presbytero* majorem esse. Sæpe jam fassus sum fuisse tempus, cum vocabula essent communia *Episcopi* & *Presbyteri*. In hoc autem cardine versatur quæstio; quando & quibus auctoribus discrimen inter ipsa officia fuerit constitutum?Nos illud si non ab ipso CHRISTO immediatè institutum, at saltem sub Apostolis, & ab Apostolis factum fuisse demonstravimus, antequam illi rebus humanis eximerentur; *Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopatum* gessit *Marcus*, octavo *Neronis* anno mortuus; cui successit *Anianus*,huic *Abilius*, qui omnes superstite *Iohanne* Apostolo,*Ecclesiæ* illi præfuerũt (*Euseb.* l. 2. cap. 24. & l. 3. c.13.21.)*Evodius Antiochiæ*, & post *Iacobum* fratrem DOMINI, *Simeon Hierosolymis* sedit; *Polycarpus Smyrnæ*, vivente ac vidente illo quem dixi Apostolo, cujus ad *Smyrnensem* angelum (quem ne vestri quidem *Polycarpum* fuisse negant) extat Epistola (*Apocal.* 2. 8.) in quo uno nihil cum carpat,nihil desideret *Iohannes*; ex vestrâ sententia hoc saltem reprehensione dignum erat, quòd Ecclesiæ illius regimen usurpasset singulariter; non singulari laude alioquí ornandus, si in illo regimine omnia illi cum Colle-

C gis

gis & Sympresbyteris erant communia. Quemadmodum quod in militia à militib⁹ & centurionibus, inferioribusque ordinum ductoribus peccatur, non immerito tribunis & superioribus præfectis imputatur: ita quicquid in *Asiaticis* illis Ecclesiis, non modò greges, sed etiam Presbyteri, qui Episcopi respectu, pars sunt gregis, deliquerunt, nulla ratione uni angelo sive præsidi exprobraretur, nisi ejus in coërcendis utrisque, & exsors quædam fuisset potestas. *Augustini* patrocinio æqualitatem inter Episcopos & Presbyteros stabilitum ire, est accitis *Græcorum* auxiliis *Troiam* defendere velle. Ecquis nescit Aërium, discrimen hoc abolere conantem, inter hæreticos ab *Augustino* relatum fuisse? Divinæ institutionis ideam in veteris Ecclesiæ forma agnoscit ipsemet *Calvinus* (Instit. l. 4. c.4. §. 1.) Sic scribens. *Tametsi multos Canones ediderunt illorum temporum Episcopi, quibus plus viderentur exprimere, quàm sacris literis expressum esset; ea tamen cautione totam suam œcononiam composuerunt ad unicam illam verbi* DEI *normam, ut facilè videas, nihil ferè hac parte habuisse à verbo* DEI *alienum.* Spiritualis, in Episcopatu, tyrannidis speciem extare si putasset, descriptionem gubernationis, qua vetus usa est Ecclesia, nunquam ab hoc elogio exorsus fuisset.

Cap. XI.

De senioribus Laicis.

HOC igitur collyrium, ex purioris antiquitatis, ipsiusque Scripturæ myrothecio confectum, sicuti meis oculis visum restituit; ita & sanandæ priori cœcitati vestræ, qua quæ apertissima sunt, non videtis; idoneum & efficax fore confido, siquidem sepositis & in unius veritatis studium & obsequium compositis affectibus, in timore DOMINI, id vobis adhiberi patiamini. Nunc ad alteram cæcitatis, quæ vos tenet, speciem accedo; qua factum, ut quæ nusquam sunt, videre vobis videamini. Hoc phasma ut discutiamus ac profligemus, nullo argumentorum apparatu opus est nobis: Ecquis enim id, quod nuspiam est, manifesta in luce videndum proponat? Nebulæ tantùm in quibus picta vestrorum argumentorum phænomena, vel potiùs idola, falsis vos ludunt imaginibus, nobis sunt difflandæ, ne liquidi Solis adspectum vobis porrò intercipiant.

Fundus ac fundamentum Presbyteriorum illo-

rum, in quibus laicos ac temporarios Seniores, perpetuis verbi divini ministris adjunctos collocastis; est locus Apostoli, 1. *Tim.* 5. 17. *Qui bene præsunt Presbyteri duplici honore digni habentor, maximè qui laborant in verbo & doctrina.* Hinc *Genevenses* magistri, quadrata scilicet demonstratione, duplex Presbyterorum genus procuderunt: unum eorum, qui in verbo & doctrina laborant; alterum Laicorum, qui disciplinæ tantùm præsunt, idque certo temporis anni puta vel biennii spacio, quo elapso, plerique domestica negotia caussati, munere illo unde commoda nulla percipiunt, sese abdicant. Hoc Presbyterorum genus (quicquid olim visum fueri mihi, qua ibatur, eunti; qua eundum, non inquirenti) tandem didici non magis ad Ecclesiasticas functiones vel ordines pertinere, quàm struma, aut tuber, ad humanum pertinet corpus.

Atq; ut inveteratam de pulmone vobis revellam opinionem; primum cogitare vos velim, nulli unquam scriptori Ecclesiastico aut Scripturarum interpreti, peregrini hujus & absoni interpretamenti suspicionem in mentem venisse: quod proinde circiter mille ac quingentos annos, in Heracliti puteo demersum latuit, *Calvino* demum ac *Bezæ* patuit; qui hac saltem in parte novitatis arcessuntur jure merito. Deinde hoc quoque ad animum vos revocare par est, quòd cum *Paulus* Presbyterii vocabulum semel

dun-

duntaxat uſurpet, 1. *Tim.* 4. 14. nullus ibi laicis Presbyteris veſtris locus eſſe queat. Vult *Beza* vocabulum illud ſignificare, non munus, vel officium, ſed cœtum Presbyterorum, manus ei qui ordinatur, imponentium. At hoc χειροθεσίας jus, cum laicis ſenioribus communicandum, ne vos quidem unquam cenſuſtis; præſertim cum Sacramenti appellationem huic ritui non malè tribui fateatur *Calvinus* (Inſt. l. 4. c. 14. §. 20. & c. 19. §. 31.) qui licet non cœtum Preſbyterorum, ſed munus, ſive Presbyteratum, Preſbyterii voce denotari ſtatuit; eodem tamen res recidit. Nam ut nemo munus hoc ſuſcipere poteſt, abſque manuum impoſitione; ſic neminem laicum eas cuiquam imponere, fas & jura ſinunt. Iam verò cùm honoris appellatione, etiam ſtipendia, Presbyteris de Eccleſiæ ærario perſolvi ſolita, contineantur (ex ipſius *Calvini* & *Bezæ* ſententia) quæ nulla Laicis ſenioribus ſunt conſtituta, neque ex DOMINI præcepto conſtituenda, niſi iis qui Euangelium annuntiant, 1. *Cor.* 9. 14. quinam conciliabitur DOMINICA hæc διάταξις, cum illâ Apoſtolicâ; ex qua (ſi veſtra admittitur expoſitio) duplex ſtipendium debetur illis, qui bene præſunt etiamſi Euangelium non prædicent? Etenim, ſi ex illo *Pauli* loco vobis colligere licet, fuiſſe jam tum Presbyteros quoſdam, non laborantes in verbo & doctrina; multo rectius & concinnius nobis inde colli-

gere licuerit, duplici honore ſtipendioque dignos, atque (ut *Cyprianus* loquitur) in ſportulantium fratrum numerū referendos eſſe utroſque, tam qui bene præſunt, quàm qui bene docent. Quiq ergo? nullumne d..crimen inter Presbyteros, locus ille *Pauli* innuit? Imo diſtinguit etiam eos, qui bene præſunt. Nam & inter hos alii aliis ſunt potiores, & præſunt meliùs, non ſolùm πονȣ̃ντες, (id eſt, ſimpliciter laborantes) ſed etiam κοπιῶντες, (id eſt, difficili & ærumnoſo labore ſeſe propemodum conficientes) cujuſmodi laborem ſemper ferè Apoſtolus hoc verbo declarat. Horum in numero erant qui pluribus atque inter ſe longiùs diſſitis Eccleſiis obeundis ac paſcendis deſtinati, non ſine maximis moleſtiis ultrò citroque cōmeabant; & hoſtium Euangelii inſidiis appetiti, graviſſimis ſæpe periculis capita ſua objectabant; quietiore aliis domi, apud ſuos, miniſterio fungentibus: qui licet minimè obtorpeſcerent, ſeduloque munus ſuum obirent, non tamen iiſdem quibus illi, ludibriis ac periculis erant opportuni, aut ſtipendiis digni. Sic *Paulus* omnibus Apoſtolis περιοσότερον ἐκοπίασε, 1. *Cor.* 15. 10. quod citra κενοδοξίαν, citra coapoſtolorum injuriam, ab eo dictum, nemo negat. Quidni & illi Presbyteri huc referantur, qui non modò commiſſos ſibi greges verbo ac vivæ vocis præconio diligenter paſcunt, verumetiam præclaris, ac cedro dignis lucubrationibus abſen-

absẽtes,ipsosq́; posteros erudiunt;eamq́; ob causam παννύχιοι κ̀ πανημέριοι,studiis invigilantes, vix pauxillum laxamẽti curando corpusculo impertiunt: atq. etiam(ut aiebat *Athenagoras*)non solùm περὶ ἀληθείας apud suos differunt,sed foris quoque ὑπὲρ ἀληθείας adversus hæreticos subinde pugnãtes,quodammodo θηριομαχοῦσι. Nihil horũ dici potest de laicis vestris Seniorib⁹. A stiva, à tonstrinis & sutrinis ad Synedriũ progressi,moxq́. à synedrio ad priora sua opificia regressi (à quibus, ne in Presbyteratu quidem suo feriantur) nõ solùm legitima *Presbyterorum*(de quib⁹ *Paulus* agit)stipendia non merentur,sed ne viduarũ quidem sportulis digni sunt. Siquidem inter ipsas quoque viduas discrimen servari vult Apostolus, ne quib⁹ alia cognatorum & necessariorum præsidia suppetunt, illis oneretur Ecclesia;eoq.minùs sufficiat alẽdis ταῖς ὄντως χήραις, κ̀ μεμονομέναις, tandemq. nec legitimis Presbyteris luculentiora, sive duplicia stipẽdia possit exsolvere.Nam ut in militia omne donativum geometrica dividi proportione solebat; (neq. enim Legionarius Centurioni,Centurio Tribuno,Tribunus Legato *æ*quandus:)ita & in *E*cclesia,inter pauperes,qui nullam;& viduas,quæ aliquam sed viliorẽ;& *P*resbyteros,qui nobilissimam ac præstantissimam Ecclesiæ operam navabant, subsidii sive autoramenti discrimen utique fuit constituendũ. Passonem quendã statuarium ineptissi-

mum, *Mercurios* ſculpſiſſe aiunt, qui nihil *Mercurio* ſimile, neque intus neque foris haberent. Tales ſunt Seniores veſtri laici; heri cerdones, hodie Sacerdotes, ſed abſque *Vrim* & *Tummim*; ἑρμαὶ ἀμύθητοι, abſque ἑρμηνεία. Quibus vix inter remiges in tranſtris, aut etiam in ſentina locus erat; eos ad Eccleſiaſticæ navis clavum gubernatores collocatis, & ab Apoſtolo κυβερνήσεις indigetatos, hariolamini; qui exorta tempeſtate, decumanis in procelloſo Oceano fluctibus jactati, neque *Helicen*, neque *Cynoſuram* noſcentes, ita exclament;

Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅθ' ἠώς, οὐδ' ὅθι δυσμή,
οὐδ' ὅθι ἥελιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅθ' ἀνεῖται, &c.

Inſtat tamen veſtræ diſciplinæ hyperaſpiſtes, & in illo *Pauli* loco λόγον à διδασκαλία diſtinguit (ut ſcilicet judicioſiſſimum ſcriptorem a ταυτολογίας vitio vindicet, ne idem bis dixiſſe videatur) ac λόγον laicis illis ſenioribus (ne planè ſint κωφὰ πρόσωπα) διδασκαλίαν concionatoribus tribuit. Quaſi vero non ſexcentis locis apud Scriptores θεοπνεύστους, adeoque apud hūc ipſum vel Synonyma cōnectantur, vel poſterior dictio, tanquam prioris exegetica ſubjiciatur;

jiciatur: quasi non aptissimè exponantur hæc verba [*in verbo & doctrina*] per ista, in *Doctrina* verbi; ut illud Poëtæ, *pateris libamus & auro*; id est, aurei pateris, ἓν διὰ δυοῖν. Nempe cum latè pateat vocabulum λόγος, aptissimè restringitur per τὸ διδασκαλία. Sic λόγοι πίστεως, 1.*Tim.* 4. 6. exponente *Beza*, nihl aliud sonat, quam, *sana Doctrina.* Idem epexegesin agnoscit *Rom.* 1.5. in illis verbis, Gratiam et Apostolatum, pro gratia Apostolatus; vel gratiam, id est, Apostolatum. Nulla igitur in hoc Apostoli loco ταυτολογία, utinam nec in ore vestro φλυαρία.

Quæ ex aliis Scripturæ locis, ut *Rom.* 12. 8. 1. *Cor.* 12. 28. testimonia adducere consuestis, tam sunt aliena à laicis illis Presbyteris, ut ne tum quidem cùm institutum illud vobiscum probarem, ullis fidiculis hinc aliquid exprimi posse existimaverim. Nam præterquam quòd qui testimoniis illis utuntur, functiones Ecclesiæ ordinarias ac perpetuas, cum extraordinariis ac temporariis donis ac facultatibus Spiritus sancti plerumque permiscent; hoc quoque certum est, charismata hæc, non solùm viris merè laicis, nulloque, etiam ex vestra sententia, in Ecclesia munere fungentibus; sed quandoque etiam fœminis obtigisse, idque ex vaticinio *Ioelis* quod *Petrus* repetit (*Act.* 2. 17.) Non postremum inter ea dona locum obtinet Prophetia: acceperant tamen illud quatuor filiæ *Philippi*, *Act.* 21. 9. Et *Paulus* quoque

quoque inter porphetantes commemorat mulieres 1. *Cor.* 11. 5. Quid propriè fuerint illæ ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, δυνάμεις, etsi nemo fortassis hodie penitùs intelligat; nemo tamen, nisi qui peponem cordis loco habet, vestros Presbyteros vocabulis illis designari existimaverit, tantisper, dum eos qui ab opificum tabernis, ad illam προεδρίαν asendũt, neq. extraordinario dono (quod *Amos*, ex pecuario Propheta factus, accepit) neque ordinario (quod legitimis Presbyteris dari docet Apostolus 1. *Tim.* 4. 14.) ornatos conspiciet.

Superest vobis *Ambrosius*, nihilo fœliciùs laicos Seniores defensurus, quàm suprà circulares vestros præsides tutatus. Sic ille in 1. *Tim.* 5. *v.* 1. *Apud omnes utique gentes venerabilis est senectus; unde & synagoga, & postea etiam Ecclesia seniores habuit, quorum sine consilio nihil agebatur in Ecclesia; quod qua negligentia obsoleverit, nescio, nisi forte Doctorum desidia, aut magis superbia, dum soli volunt aliquid videri.* Verum his verbis *æ*tate, non officio seniores designantur. Hos olim ab Episcopis & Presbyteris propriè dictis, sicubi de rebus majoris momenti incidisset deliberatio, in consilium adhiberi solitos, nec inficiamur, nec ut idem porro fiat, repugnamus. At qui hoc pacto consuluntur, quamvis subacta rerum usu prudentiâ, eruditione, nec non sacrarum literarum peritia (quæ in privato quandoque major, quàm in aliquo Episcopo) egregiè sint

sint instructi; non propterea laici esse desinunt, aut veri nominus Presbyteri fiunt. Synogog*æ* seniores, populi judices ac magistratus erant divino instituto: non tamen in omnibus, in quibus δυύαμις, seu facultas ad gerendum magistratum idonea, protinus capessendi magistratus erat ἐξȣσία seu potestas. Sic & in Ecclesia seniores seu Presbyteri, alii sunt institutione divina, in quibus & δυύμις & ἐξȣσία publicè docendi: alii ætate, eruditione, & experientia, qui cum opus est, consuli possunt: Ecclesiam gubernare, ejusque claves, qu*æ* publici sunt muneris, tractare non possunt nisi abdicatis aliis functionibus, sacræ huic militiæ ritè inaugurentur; tametsi senes non modò lex *Moses*, (*Levit.* 19.) honorari jubeat, verum etiam ratio & lex natur*æ* id dictaverit gentibus; quæ, ut Satyricus canit,

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
Si juvenis vetulo non assurrexerat.

De divinæ & naturalis hujus legis contemptu conqueritur *Ambrosius*. Cujus de laicorum judiciis in caussis & personis Ecclesiasticis, sententiã perspicere potestis ex ipsius ad *Valentinianum* Imper. *E*pistola, (*Lib.*5. *Epist.*32.) ubi inter cætera exclamat: *Quando audivisti, clementissime Imperator,*

rator, in caussa fidei laicos de Episcopo judicasse? *Paulus* accitis *Miletum Ephesinæ* Ecclesiæ Presbyteris, præcipit ut Ecclesiam pascant, *Act.* 20. 28. Si omnes advenerant, omnes quoque mandatum hoc de pascenda Ecclesia acceperunt: si non omnes; cur domi manserunt soli laici illi Presbyteri nullum gregem pascere idonei? Cur nominis societatem adfectant, qui oneris in docendo, (quod propriè est pascere) partem nullam suscipiunt? Quales in *Creta* constitui voluit Presbyteros *Paulus*, tales proculdubio aliis quoque in locis voluit constitui: Illos autem vocat DEI dispensatores, tenaces fidelis sermonis, qui possint exhortari per sanam doctrinam, & contradicentes convincere. (*Tit.* 1. 7.) Vobis iidem sunt Presbyteri & Episcopi. At qui neque sunt *διδακτικοὶ*, neque ἐλεγκτικοὶ, illi *Paulo* nec Episcopi sunt, nec Presbyteri. Cur in SCOTIA locus detur pseudonymis istis Presbyteris, qui neque docere, neque refellere possunt (quales in *Creta*, neque tulisset *Paulus*, neque constituisset *Titus*)

Dic aliquem, sodes, parepiscope Scote, *colorem?*

CAP.

Cap. XII.

De Ingeniculatione in suscipienda Sacra Cœna.

REstitutis igitur hoc pacto, quos dejectum ibatis Episcopis; dejectisque & expunctis, ex manipulis Ecclesiasticis, insitivis vestris Presbyteris (quorum τάγμα, ut vobis hodie, sic & mihi quoddam disciplinæ palladium visum est olim, antequam *Saturnias* hasce lemas, istæ, quas nunc candidè impertio, rationes abstersissent) Supersunt jam leviora quædam morosæ illius disciplinæ ἐξανθήματα, quæ intacta & incurata relinquere non patitur meus ille candor, singularisque in gentem ac nationem vestram adfectus. Præsertim cum intellexerim (restincto jam propemodum illo, quod pauci quidam alastores in Episcoporum perniciem excitarant, incendio) in adiaphoris quibusdam ritibus fomites quæri, & ἐμπυρεύματα, quibus sopiti ignes ἀναζωπυρεῖσθαι & in redivivam è cineribus flammam revocari queant.

Retenta ab ANGLIS priscorum Patrum instituta, urunt νεωτεριστὰς, novandis, quàm geren-

dis

dis rebus aptiores. Sordent τὰ ἀρχαῖα ἔθη præ musteis *Genevensium* rhetris. Ferre non possunt illi Eucharistiam à procumbentibus in genua suscipi; eandem ad clinicos & moribundos deferri: Baptismũ quovis loco & tempore, cũ id postulat anceps parvulorũ valetudo, administrari: Baptizatis ab Episcopo manus imponi: Eximiorũ humanæ redemptionis beneficiorum memoriam anniversariis diebus celebrari. Hæc (& si quæ sunt consimilia, ad externam Ecclesiæ εὐταξίαν pertinentia) quamvis mihi quoque displicuerunt olim (cum nescio quas *Babylonici* choragii reliquias in illis latere suspicarer) nunquam tamen tanti sunt visa, ut propterea Ecclesiam scindendam, fluctus in simpulo, fulgura è pelui excitanda censuerim; non ignarus in rebus mediis, Ecclesiæ, imprimisque Principibus (quando hi sunt Ecclesiæ nutricii) concessam à DEO potestatem, hanc politiam ita constituendi, ut generalis ille *Canon* (1. *Cor.* 14. 40. qui in domo DEI omnia ordine ac decenter fieri præcipit) quàm commodissimè servetur. Cæterum dum pensiculatius singula considero, non hæc *Papana* μιάσματα, sed illa potiùs quæ vobis fingitis mera esse μορμολύκεια deprehendi. Atque ut de singulis illis capitibus dicamus: potestne cuiquam sobrio & sicco absurdus aut indecorus videri ritus ille S. Eucharistiam flexis poplitibus suscipiendi? Non solùm indecorus,
in-

inquiunt turbones vestri Demagogi, sed maximè periculosus est; quia manifestam cum Pontificiis artolatris, cujusdam contesserationis speciem præbet, & oculis ingerit. Scilicet ignorant ANGLI discrimen quod est inter CHRISTUM & CHRISTI Sacramentum; quod ne Pontificii quidem ignorare videri volunt. Tametsi enim hi panem adorant, non tamen panem adorandum esse dictitant: ideoque nondum consecratum panem populo ostendi vetant, ne ab imperita plebecula temerè adoretur; sed neque post consecrationem in Transsubstantionis tragelapho, accidentia sine subjecto, sed solum CHRISTVM adorari dicunt. Quorsum ergo nova hæc vos incessit Religio, ut vereamini, ne post debellatam *Pontificiæ* idolomaniæ excetram, populus tot jam annos puriore doctrina imbutus, ob non minùs landatum, quàm antiquum hunc γονυκλισίας ritum, in fœdissimum illius *Lernæ* barathrum revolvatur? Longè justior est metus, ne perfractis superstitiosi zeli clathris, contemptui & prophanæ licentiæ habenas laxet populus; & dum sacrorū Symbolorum veneratione refugit, ne CHRISTVM quidem adoret. Qui contesserationis cum Pontificiis speciem vitandam clamitatis; longè periculosiorem cum *Socinianis* syncretismum non animadvertitis. Istis solenne est assidere mensæ Eucharisticæ; genua flectere obstinatè renuunt, ne cultum

DEO

DEO debitum, CHRISTO, quem DEVM esse negant, exhibere videantur. Si nefas vobis quicquam cum Pontificiis commune habere, nemo vestrûm deinceps sive publicè in cœtu Ecclesiæ, sive domi suæ in conclavi orans, genibus incumbat. At enimvero piaculum est à CHRISTI exemplo discedere, quem in hoc epulo, non solùm non flexisse genua, sed etiam in lecto accubuisse docet historia sacra. Cur igitur vos veterem illam in lectis tricliniaribus cubandi consuetudinem, in sessionem versam tam æquo fertis animo? Reperitur quidem vocablum ישב quod propriè est sedere, etiam accumbendi significatione, ut *Ezech.* 23.41. ubi mulier στρωμνῆς in lecto sedere dicitur: CHRISTVM verò decubuisse, & vos urgetis, & IOHANNIS, in CHRISTI Sinu recumbentis, situs; & vocabula ἀνακεῖσθαι, ἀνακλίνειν, ἀναπίπτειν, ab Euangelistis usurpata, manifestè evincunt. Cur cætera primæ illius cœnæ adjuncta insuper habetis, neglectis temporis (quod vespertinum) loci (qui privata domus) panis (qui azymus erat) circumstantiis? Cur privatam cœnam prius non sumitis, eaque peracta in secundis demum mensis sacram hanc celebratis? Cur pedilavium, diserto CHRISTI mandato subnixum, omittitis? (*Ioh.* 13. 14.) Neque verò negari potest inter Sacramentales ritus olim usurpatum fuisse τὸ ποδόνιπτρον; antiquatum tandem postquam considerarunt

Eccle-

Ecclesiæ antistites, CHRISTVM regionis ac temporis illius ratione habita, nihil aliud præter promptum alacremq. ad quævis mutuæ caritatis & ædificationis officia præstãda, animum, hac synecdoche designasse. Quo modo & *Paulus* Diaconissarum sedulitatem & diligentiam hoc quasi documento explorandam esse docet, 1. *Tim*. 5. 10. Nimiùm verò in re tam seria, ridicularii sunt, qui in sessionis ritu expressam nostræ cum CHRISTO societatis & unionis imaginem cerni nugantur. Quasi verò aut in hoc corporis situ non nisi ad corporis nostri, in vulgaris cibi sumptione, quietem, & refectionem apto, sita sit unio merè spiritualis, ac planè μυστηριώδης, aut *Iudas* quoque (quem mensa sua dignatum Christus, eodem cum reliquis modo accumbere passus est) unionis illius fuerit particeps; aut Christus (jam ad dextram Patris sedens in supremo exaltationis gradu) non minùs hodie presens sit corpore, quoties Eucharistiam celebramus, quàm fuit in illo postremi agonis vestibulo, infimoq; suæ κενώσεως gradu: aut deniq; sessio non minùs ad Sacramentales ritus pertineat, quàm ipsa symbolorum consecratio, panis fractio, distributio, sumptio & manducatio: quod si qui asserunt, eâdem illi διανοίας ἀρρωστίᾳ, etiam lectos tricliniares, mensamque, Sacramenti partes integrantes esse deinceps affirment.

D Sic

Sic porro excipitis: Cum vetus traditio vetuerit genua flectere diebus Dominicis, totoq; Pentecostes tempore, quo tamen minimè intermissus fuit usus Cœnæ Dominicæ, satis constat neminem eam de geniculis accepisse. Rectè sanè. Verùm eadem traditio quæ certis diebus genua flectere prohibuit, non sedere, sed stare jussit orantes. Vnde precationes, stationes appellàtas fuisse observant eruditi; quem morem sublatum esse cum ne vobis quidem doleat, cur displicet ex antiquitate retentus in *Anglia* mos, eodem corporis gestu ac schemate quo oramus, etiam Eucharistiam sumendi? Certè *Paulum Ierosolyma* proficiscentem paulò ante festum Pentecostes, non stantem, sed flexis genibus orasse legimus, *Act.* 20. 36. Non leviter profectò delirat, cui indecora vel etiam nefaria videtur γονυκλισία; ubi non modò decora, sed planè necessaria est oratio, Christique (corpus suum in mysterio manducandum præbentis) adoratio: neque enim minore cultu & veneratione dignus, inter pios is, qui est Deus in secula benedictus, quàm prophanis gentibus erant deunculi, quibus in solennibus sacrificiorum suorum epulis, prothymata libantes, ac vota nuncupantes, de mensà surgere, & in genua procumbere solebant, ut refert *Athenæus* (*lib.* 4.) At enimvero, inquiunt rigidi magistri, fœda est hypocrisis & manifestæ adulationis speciem habet, in hac liturgia, cultu

&

& reverentia superare velle ipsos Apostolos, qui cum Domino accumbentes, ne præsentē quidem isto supplicum gestu sunt venerati. Nos verò jam retudimus hoc telum; haud metuendum ei, qui consideraritt, ex familiari consuetudine, primisq. tirocinii rudimentis discipulorum cum Domino, in servi forma incedente, cōversantium, & de divina ejus majestate, non magis cogitātium, quàm deinde excitatū à mortuis crediderunt: perperam peti absolutam normam ac Canonem reverentiæ ac cultûs, quo illum jam supra omnes cœlos evectum, nec amplius secundùm carnem noscendū, à nobis affici par est, adeo ut necesse non habeamus formam accubitus à Christo usurpatam imitari. Nihilo plus roboris aut coloris habent exempla, quæ adferre soletis (sive Ethnicorum in Idoleis lectisternia agitantium, & idolothytis vescentium; sive Israelitarū in epulo ac festivitate aurei vituli assidentium) unde sedendi necessitatem in sacra synaxi, exsculpere conamini, propter institutam ab Apostolo comparationem, inter istā Domini, & illam Dæmoniorum mensam. Itane nihil pensi habetis, nigrum *Theta* præfigere *Gallicanis* aliisq. adamatæ illius disciplinæ consecraneis *Ecclesiis*, ipsi deniq. cōmuni istarum omnium matri, *Genevensi*, ubi nemo sedens, omnes stantes sacra symbola percipiunt? Sed neq. distribuunt ea inter se οἱ μετέχοντες, de solius Ministri manu ea accipientis; neq. verba illa Christi [*Hoc est corpus meum*]

 profert

profert Minister. Sunt qui *Pauli* verbis, 1. *Cor.* 10. 16. uti malint; Sunt qui ad nullã certam formulam, tanquam ad solemne carmen sese adstringi patiantur. Videte igitur annon fidem, ritusque, ex personis potiùs, quam personas ex fide ac ritibus æstimetis; dum quod in *Gallis*, & *Germanis* saltem silentio vestro approbatis, in solis *Anglis* maligno dente arroditis: *Anglis* inquam, qui vobiscum in eadẽ insula, sub eodem degunt Monarcha, ejusdẽ linguæ, morum, religionis denique juncti cognatione. Si standum esse censetis orantibus, propter exẽpla, *Luc.* 18. 11. 13. *Ier.* 15. 1. liceat nobis Christi, *Stephani*, *Pauli*, *Petri*, &c. exemplo fretis, inter orandum genua flectere, *Luc.* 22. 41. *Act.* 7. 60. & 20. 36. & 9. 40. *Eph.* 3. 14. In lecto jacentes orarũt *Iacobus*, *Gen.* 47. 31. *Ezechias*, *Isa.* 38. 2. Nempe quia prostratis morbo viribus, neq. genibus incumbere, neq. in pedes erigere se poterant. Interim ille quantum potuit connixus, ac scipione fultus sese exerit, ut externo quoq. corporis gestu honorem exhibere Deo, quod non abs re annotat Script. *Heb.* 11. Quẽadmodũ igitur terrenorũ Principũ aulas ingressuri, urbanitatis leges, reverentiæque Principib⁹ exhibendæ modũ ex veteranis Aulæ ministris exquirunt: ita & nos oraturos, in illorũ, quos cõmemoravimus, fidissimorũ in domo Dei Ministrorum exemplum, tanquam in speculum, intueri; ipsoq. corporis schemate animi demissionem ac reverentiam erga Deum profiteri ac contestari

testari par est. *Damascenus*(De hæres)inter hæreticos recenset quoddã genus hominũ,qui ejusdem pertinaciæ œstro perciti negabant genua esse flectenda orantibus, quos propterea ἀγονοκλίτους appellatos fuisse ait.

Vos quoque Principibus permisti his stetis Achivis?

Non egerunt hypocritas *Moses, Aaron, Iosua*,(*Deu.* 9.18.*Num.* 16.22.*Ios.*5.14.)neque illi 24. Seniores (*Apoc.*4.10) non genua solum flectentes,sed in faciem procidẽtes.Si quicquid hypocritæ simulare vel imitari possunt,solentque,abjiciendũ &omittendũ;nõ modò ingeniculatio,sed precatio quoq. ac synaxes, totum deniq. Ministerium esset abolendum.In qualibet precum ejaculatione cuilibet semper & ubilibet in genua procidendũ esse, nemo putat,nisi fanaticus;At in Synaxi,in Ecclesiastici cœtus liturgia, ubi coram Rege Regum ac Domino dominãtium se sistunt subditi, æternaq́. supplicia meriti,codicillos veniales, ac restitutionem in integrum supplicibus precib⁹ efflagitant; si inæstimabilis beneficii diploma,S.S.sigillo munitum singuli καθ' ἕκαςον accipientes procumbant, et corpore ad demississimi animi significationẽ cõposito,tũ indignitatẽ suã,tum immẽsam Redemptoris bonitatem ac φιλανθρωπίαν profiteantur ac testentur; tam illi, apud æquos pietatis æstimatores, ab omni hypocriseos et adulationis specie aberunt; quàm vos à reverentia & obsequio,Deo,Deiq. vicariis Principib⁹ præstando,

do,abestis. Nō movet nos rigidum Gnosticorum supercilium,ut nostram cum prisca Ecclesia *συγκατάβασιν* tueri desinamus.*E*jus cōsuetudinem, tum alii, tum imprimis *Origenes*,*Cyrillus* (in mystagog.) cōmemorant: ac frustra sunt vestri, imo & secum pugnant ipsi, cum aiunt *Origenem* non de Synaxi, sed de eâ, quæ quovis loco ac tempore Christo exhibenda est reverentia agere: ac Catecheses illas nomen *Cyrilli* falsò præferre. Verum si quod vos vultis, *Origenes* sibi voluit, sequetur semper & ubique, etiam extra sacram Synaxin, quotiescunque aliqua de Christo, vel in sermone mentio, vel animo cogitatio incidit, in genua esse procumbendum, quod vosmetipsi ridiculum & absurdum judicatis. *Cyrilli* Catecheses nimis levi de causa in suspicionem *νοθεύσεως* vocātur:(puta quod in indice *Græcorum* lib. quos Respub. *Augustana* emit à quodā *Corcyræo*, tribuantur cuidam *Ioanni Ierosolymitano*) Aliter judicat *Casaubonus*; suiq́. judicii adstipulatores laudat *Hieronymum*, *Theodoretum*, *Photiū*, *Damascenū*, alios (advers. *Baron. pag.* 660) Verùm enimvero quia nullum auribus vestris jucundū est acroama, nisi quod à *Genevensibus* phonascis pronuntiatur; disciplinæ vestræ cōditorem audite. Quærit ille (*Instit. lib.* 4. *c.* 20. §. 30) sitne humana traditio, geniculatio, quā repudiare vel negligere cuivis liceat? respōdetq́. sic esse humanam, ut simul sit divina. *Dei est*, inquit, *quatenus pars est decori illius, cujus cura & observatio nobis per Apostolum*

com-

commendatur: hominum autem quatenus ſpecialiter deſignat, quod in genere fuerat indicatum magis, quàm expoſitū. Alibi (eodē *lib.c.*17.§.37.) de Cœnæ ritib⁹ agens, dicit, *Eam adorationē eſſe legitimam, quæ non in ſigno reſidet: ſed ad Chriſtum in cœlo ſedentē dirigitur.* Itane ubi legitima eſt adoratio, cuiquã mortalium illegitima videri poteſt geniculatio? An metuendum ne immodicus Chriſto honos exhibeatur? Faceſſat verò inſanus hic metus, & contrarius potiùs animos inceſſat, ne Papanæ ſuperſtitionis odiò, in impium ac Epicureum prolabamur cõtemptum. Olim oſculum adorationis ac ſubjectionis erat ſymbolum, tam civilis, ut *Gen.*41.40.1.*Sam.*10.1. quàm religioſæ, ut *Pſal.*2.12.1.*Reg.*19.18 *Hoſ.*13.2.*Iob* 31.27. Non ſolùm agreſtis & ἀπϛρόκαλος, ſed contumax quoq. & impius audiſſet, qui ritū hunc repudiaſſet. Quidni eodē carbone notetur, qui receptam Chriſtiano uſu γονυκλισίαν petulanti faſtidio reſpuit? Omnino ad has incitas adigimini, fratres *Scoti*; ut vel Chriſtum in Euchariſt. adorandum negetis cum *Arrianis*, vel geniculationem cum adoratione decētiſſimè conjungi fateamini nobiſcum. Paulò acriore ſcalpro pertundenda fuit iſta τῶν βαρυγύνων vomica, quandoquidem hic nonnulli ſupra modum paratragœdiant, lymphatico terrore omnia complentes, ac reviviſcentis in *Scotia* Papatûs hæc quaſi ſigna attolli, brevique omnia in antiquum chaos reditura, μαλὰ παθητικῶς vociferantes: quorum intem-

peries, si nulla sanabilis est parænesi; vereor, ne tandem excita illa, quæ καμψισίγουος à Poëta dicitur, *Erinnys*, obstipas cervices, rigidosque poplites, nō amplius flectere studeat, sed frangere incipiat.

Cap. XIII.

An Eucharistia ad Clinicos deferenda.

Nunc cætera quæ supersunt cerebrosi hujus morbi symptomata destringemus. Eucharistiā ad Clinicos deferri, qui nollent, verentur: 1. Ne publica & Ecclesiastica actio transeat in privatam ac domesticam. 2. Ne sacramenti hujus domi potiundi spe, deserantur, aut infrequentiores fiant synaxes. 3. Ne in signis & elementis defixa plebs, salutis fiduciam ab eorum usu suspendat, & quibus viaticum hoc, atque ut Veteres vocabant, δῶρον ἐξιτήριον non contingit, pessimè cum iis agi existimet, cœlestemque gratiam terrenis signis alliget. Hæ rationes mihi quoque olim in vestris castris merenti, apprimè graves sunt visæ, dignæque propter quas mos iste, ubi admissus ejiceretur; ubi nondum receptus, excluderetur. Verùm hîc

quoque

q'oq; δευτέρας φροντίδας σοφωτέρας ſenſi. Etenim cum tota hæc vita nihil niſi militia ſit (teſte *Iobo*, milite exercitatiſſimo ac fortiſſimo) & rugiens ille leo, omnes irrumpendi aditus veſtigans, tum potiſſimum prædæ inhiet, cum ægrotus (in poſtremo agonis ſui actu conſtitutus, diraq. anteactæ vitæ peccatorum imagine conterritus) maximè opus habet, quo uno ignita mal' illius jacula extinguantur, fidei ſcuto: quis dubitabit obſecro, omnia admovenda eſſe præſidia & adminicula, quibus quaſſatus calamus ſuſtentari, fumans ellychnium ali, adfuſoq. oleo flammam concipere, in illaque corporis animiq. caligine ac vertigine luculentiùs ſplendeſcere queat? Atque ut loquitur *Euſebius*; ἵνα εὐέλπιδες ἀπαλλάττωνται. Eſt quidem in verbo, ut potentia ad ſalutem omni credenti, ſic ſumma neceſſitas, unicuique per ejus ſemen renaſcendi: interim tamen qui in carne vivunt, quod pluribus offertur ſenſibus, firmiùs utique apprehendunt quàm quod ſolo auditu percipiunt. Neque enim Dei promiſſio, ſed infirma hominis fides hiſce tibicinibus fulcitur. Ac proinde ſi de rebus merè terrenis, non ſupervacanea ſunt ſymbola, cum tradita clave, domus; apprehenſa gleba, ager; dato annulo, ſponſa alicui addicitur; quanto majoris momenti eſt eorum uſus in rebus myſticis, quarũ natura abſq. illa variorum typorum ac ſimilitudinis pictura nec in Script. adumbratur,

nec

nec à mentibus humanis percipitur? Incommoda quæ οἱ ἐξ ἐναντίας adducunt, fidi *Ecclesiæ* antistites nullo negotio amolientur: neque enim sine sontica causa *E*ucharistiam in privatis ædibus celebrari patientur, aut sanis ac bene valentibus domi eam percipiendi spem vel potestatem facient. Et *P*ontificiorū errorem (de alligata signis salute, atque, ut *Barbari* loquuntur, de opere operato) recta plebis institutione & Catechesi pridē profligatū, tam postico, quàm forib⁹ excludent. Est autem æquius, moveri nos Concilii *Nicæni* Canone XIII. (quem universus orbis Christianus probavit, suaq. antequam Pontificis invaluisset tyrannis, praxi confirmavit) quàm unius *Genev.* Eccl. præscripto. Sic loquitur Can. ille: Περὶ τῶν ἐξοδευόντων ὁ παλαιός, καὶ κανονικὸς νόμος φυλαχθήσεται καὶ νῦν: ὥστε εἴτις ἐξοδεύοι, τοῦ τελευταίου καὶ ἀναγκαιοτάτου ἐφοδίου μὴ ἀποστερεῖσθαι. *De his qui vita excedunt, vetus & Canonica lex nunc quoq. servabitur, ut siquis excedat ultimo & summè necessario viatico minimè fraudetur.* Qui mos jam *Nicæni* Concilii tempore vetus erat; cujusq. praxis summè necessaria videbatur, lectissimo illi *E*pisc. choro, ac flori delibato; is neq. Pontificius, neq. novitius videri potest cordatis: nuperum potiùs videbitur *Genevense* interdictum. Omitto notissimam historiam *Serapionis*, quam narrat *Dionysius Alexandrinus* apud *Euseb. Lib. 6. Cap.* 44.

Cap. XIV.

An Baptismus quovis tempore & loco cum necessitas postulat sit administrandus.

DE Baptismo quovis loco ac tempore, cum postulat necessitas, administrãdo; sicuti eadem est ratio, ita idem judicium. Quamvis enim gratia salutaris aquæ symbolo non sit alligata; *Pastores* tamẽ, Christi baptizare jubentis, præcepto sunt alligati; quod vinculum quisquis *Genevensis* disciplinæ obtentu solvit, hominibus ac cõservis suis servire, quàm Domino obedire mavult. Is rem cum præceperit, tempus ac locũ non præscripserit; pessimè Ecclesiæ consulunt ii, qui majorem istarum circumstantiarum quàm ipsius substantiæ rationem habent, & hanc illis, nõ illas huic præpostere subjiciunt. Religiosiores scilicet sunt istius disciplinæ Zelotæ, *Paulo*, & *Sila*; quibus nec nocturnum tempus intempestivum, nec sordidus carceris: locus parum honorificus, ad sacri lavacri administrationem videbatur. (*Act.* 16.33) Quod publici est juris, publicum negotium esse non desinit, ne in civilibus quidem rebus, etiamsi privatis in ædibus geratur. Ne amplissimus quidẽ

cœtus

cœtus illustriorem promissionem jactare potest eâ, quæ extat, *Matth.* 18. 20. *Vbi duo vel tres congregati fuerint, &c.* Illa verò non minùs exiguo numero, quàm Concilio OEcumenico competit. Quod cum pridē monuerit *Calvinus*, (Inst. l.4. c. 9. §. 2.) mirum est sanè, discipulos ejus hodiè metuere, ne Sacramentorum dignitas ex loci, vel temporis ratione obsolesiat. Quasi verò cum ardentibus persecutionum incendiis, pii in cryptis & hypogæis noctu convenientes, de loci, aut tēporis potiùs, quàm de rei dignitate solliciti fuissent; aut non singulæ Christianorum domus eodem jure Ecclesiam possent colligere, quo illa, cujus meminit *Paulus, Col.* 4. 15. Qui clamitant, publicum nostri in Eccl. ingressûs testimonium esse Baptismum, ideoq. publicè administrandum; non cogitant, eandem fuisse rationē circumcisionis, quæ licet, extra templum facta, nō propterea erat irrita. Excipiunt; circumcisionis notam carni impressam, perpetuum & aspectabile fuisse fœderatorum γνώρισμα, quale nullū relinquitur in baptizatis. Verumenimvero *Pagani* quoq. nōnulli fuerunt recutiti, idque de *Colchis* & *Iberis* apertè testatur *Herodotus*. Non ergo indubitatum semper fuit gratiosi fœderis signū aut sigillū, amputatum præputium, quod & aliam ob causam (puta ob enatum fortè ea in parte ulcus) Chirurgi novacula præcidi potest. Iniquissimum profectò foret, si nemo deinceps nobis γνήσιος habendus esset

Chri-

Chriſtianus, niſi qui baptiſmi ſui teſtes αὐτόπτας magno numero queat producere. Frigidū eſt quod nonnulli hic excipiunt, in *Eccleſiæ* primordiis, ipſaq́. ejus generatione tolerabilia fuiſſe quædam, quæ poſt ejus conſtitutionē ad concinniorē revocanda fuerint ἐυταξίαν. Scilicet hoc demum vobis, ô fratres *Scoti*, ἐύτακτον, quo moribundis infantibus partæ per Chriſtum redemptionis, obſignatio denegatur; & Sacramentorum ἐκφαυλισμὸς (non ſolùm in Anabaptiſtis, & *Schuenfeldianis*, ſed etiam in quamplurimis, qui noſtri gregis dici volunt) confirmatur; tandemq́. *Epicuriſ*mo feneſtra, aut etiam janua panditur.

CAP. XV.

De Baptizatorum Confirmatione.

DE baptizatorum confirmatione miror inſtitutam à veſtris vitilitigationem, cùm ipſe *Calvinus* ritū illum non modò puriori antiquitati probatū fuiſſe fateatur, ſed etiam probet ipſe, ac reſtitutum velit. (*Inſtit.l.*4.*c.*19.§.4.) Id nempe vos urit, quòd negotium hoc curet Epiſcopus; illi Paſtori, ex veſtra ſententia mandādum, qui con-

firmandos

firmandos antea baptizavit, & instituit, eò quòd non alius eorũ ordinarius sit *Pastor* *At* enimverò qui *E*piscoporum ordinẽ divina institutione niti didicerunt, iidẽ *E*piscopũ uniuscujusq. Ecclesiæ, ad suam diœcesin pertinẽtis, pastorẽ ordinarium ἐξόχως dicendum esse norunt. Quippe cui singularis singularũ cura ac sollicitudo incumbat. Ejus partes sunt; universum ovile suum lustrare, atque etiã singulas oves quoad ejus fieri potest, noscere & explorare; vicissim ipse noscendus, omniq. honore ac reverentia prosequẽdus est ab istis. *P*roinde hoc confirmandi officium nemini alii rectius & convenientius tribui potest. Siquidem is hoc pacto, non modo ovium suarum, in fidei doctrina captum ac profectum cognoscit; verumetiam pastorũ, particularib⁹ illis gregibus præpositorum, in illis pascẽdis sedulitatem & industriam perspicit; ut si quis nõ eâ, quæ par est, fide ac studio versetur, eo remoto, succenturietur alius spartam hãc diligentiùs ornaturus. Ne hoc quidem negari potest, hanc in obeundo toto ovili curam, à superioris ordinis ac gradûs pastore susceptam, illis qui examini se sistendos norunt (quibus Episc. bene precatur, impositisq. manibus fidei & aliorũ charismatum incrementa, & in gratioso Dei fœdere perseverantiam, conceptis precibus expetit) non leve calcar addere, ut promissũ Deo in Baptismo, per susceptores, ac συνθέκνους obsequium, se ratũ & gratũ habere, alacriùs testentur, perdiscendisq.
cate-

catecheticis fidei rudimentis incumbant ſtudioſiùs. Cæterùm poſtquā omnia, quæ veſtri demagogi, hac in parte arrodere conſueverunt, mecum perpendi, non aliam ob cauſam eos obſtrigilare animadverto, quàm quòd Epiſcopatus gradus (quem vos quantovis pretio ſublatum cuperetis) etiam hac in parte ſuam ex germana Antiquitate originem demōſtrat. Semper illa has partes Epiſcopo; nunquam presbytero, niſi de cōſenſu Epiſcopi, mandavit. Prima mali labes, ac πρῶτον ψεῦδος Catharorum, eſt *E*piſcop. καθαίρεσις. Epiſcopum qui ſalvum vult, de Confirmationis ritu litem ei non movebit; nec vanos horrebit ſtrepitus, quos hic excitatis, quaſi periculum ſit ne in Papanum tranſeat ſacramentum. Non migrabit ſede ſua hic ritus, quantiſper ſana, ac ſalva manebit fidei doctrina.

Cap. XVI.

De Feſtorum Dierum obſervatione.

Oſtremum ſupereſt Caput de feſtorum dierum obſervatione. Hic veſtri turbones ad conflandam *Anglicanæ* Eccleſiæ invidiam, omnem lolliginis ſuæ ſuccum effundunt; ut illa vel Papiſmum, vel etiam Iudaiſmum refodere, fœdaq. utriuſq. cadaveris mephiti, Eccleſiam Chriſti infeſtare ac inceſtare, ab imperita plebe-

plebecula existimetur. Igitur hoc quoque sedatis animis, complicatisq. maledicentiæ velis, quid & quale sit expendamus. Primùm in cõfesso est (annuente *Calv. Inst. l* 2.c.8.§.32) alios quoq. dies festos, præter dominicũ, sacris cõventib⁹ solennes, rectè dicari, modo absit superstitio. Hoc testimonio jugulatur utraq. Zelotarũ exceptio: 1. quod solius Dei sit instituere dies festos: 2. quòd, cùm quarto præcepto sex dierum labor vel imperetur, vel permittatur; nefas sit vel quod imperat Deus vetare; vel quod permittit, Ecclesiæ eripere. At quemadmodum imperium illo præcepto significari, *Calvinus* (cujus vos nunquã defugietis auctoritatem) pernegat; ita permissionẽ Dei, Principib⁹ suum circa res medias jus imminuere, nec *Calvinus* nec quisquam sobrius dixerit. Num enim ob permissum hominibus dominium in volucres cœli, in pisces maris, & bestias agri; impiæ fuerint leges Principum, quib⁹ aucupii, piscationis, & venationis libertatẽ subditis aliis indulgẽt, aliis adimunt? Nonne in *Genevensi* quoque Ecclesia, præter diem Dominicum, statis diebus habentur conciones, & preces publicæ, quibus à consuetis operis plebs avocatur, & modò antemeridianis, modò pomeridianis horis feriatur? Sed hoc quoq. liquet; dies festos aliter olim à *Iudæis*, ac post à Papanis fuisse celebratos; aliter hodiè celebrari ab *Anglis*. Libera sunt apud hos, & per leges licita non pauca, quæ apud *Pontificios* piacula; apud *Iudæos* etiam capi-

talia

talia erant. Non igitur apud nos servile est hoc jugum onusque δυσβάστακτον, quale fuit olim sub cultu Levitico. Præterea numerus longè minor, quàm apud utrosque. Nativitatis, Circumcisionis, Paschalis, Ascensionis, Pentecostes, & aliis quibusdam diebus anniversariis, præcipuorum Redemptionis, per Christum nobis partæ, beneficiorum memoriam recolendam esse, judicavit Ecclesia *Anglicana*, idque non suo tantum, sed totius Antiquitatis judicio freta, evidentissimâque insuper ratione mota; ut videlicet plebi excusso (quo ea plerumque torpet) veterno, beneficiorum illorum sensus ipsaq. adeo historia, efficacius inculcaretur altiusq. infigeretur. Quotidie istud esse faciendum, oggerunt vestri. Ita est planè. Interim tamen fidi pastoris est cogitare, non modò quid fieri debeat, verumetiam quid fieri possit; quid humani ingenii (præsertim in rudi plebecula) capiat, feratque imbecillitas. Est præterea rerū à Christo in terris πολιτευομένῳ gestarum, tanta magnitudo ac dignitas, ut omnia simul & semel, uno eodemque die vel conventu tradi & explicare non possint. Sunt quidem illa in Apostolorum, quod vocant, Symbolo comprehensa, & in compendium missa; quotidiéque tam à Pastoribus publicè, quàm à pueris privatim recitantur: at non modò veteres, sed vos quoq. nobiscum, catecheticas institutiones, non modò utiliter, sed necessario quoque cum Symbolo illo conjungi judicastis; eo quòd neglectis istis exercitamentis ac fundamentis,

nullus, vel perexiguus ex concionibus capiatur fructus. Num igitur integrum *Calvini* Catechismum quotidie totum apud plebem exponitis? Si in capita, vel segmenta tributum, aptiùs & utiliùs tradi existimatis; nolite deinceps nobis, Christi beneficia, statis diebus, gregi nostro singulari cura ac studio meditāda, proponentib', importunè obstrepere. Est autem frigida ac diluta vestrorum magistrorum ratiuncula, cum argutantur, diem Dominicum (resurrectionis Christi memoriæ dicatum; cum primigeniæ creationi respōdeat ἀναλόγως) omnia Redemptionis beneficia complecti. Nam neque veteris Creationis beneficium, cujus memoria singulis Sabbathis celebrabatur, aliorum festorum, aut beneficiorum celebrationem exclusit olim; neq. in adulta Novi Testamenti Ecclesia tam firma ac robusta sunt omnia ejus membra, ut non semper longè maxima pars ex lactentibus adhuc cōstās, paulatim de his mysteriis sit erudiēda, per partesque ac gradus indies provehenda; ne sacra doctrina ἀθρόως profusa, minimeq. οἰκονομικῶς ad rudiorum captum attemperata, respuatur potiùs, quàm adbibatur. De die quo Pascha esset celebrandum, nimis acriter rixatos constat Orientales cum Occidentalibus; nec displicet, quod ex *Socratis* historia objicere consuestis: puta, Apostolos non eadem cura, ac religione definiisse hæc ritualia, qua definierunt dogmata. At ferendum non est quòd, quæ *Eusebius* de *Polycarpi* super hac re Epistolis narrat, infruniti

Zelotæ mēdacii insimulāt; & quasi todidē *Alexādri* essent, nodos, quib⁹ solvendis impares sunt, audacter secant; quodq. propter contentiones ea de re exortas, rem ipsam abolendam esse sciscunt, venerādosq. Antiquitatus canos, projecto semel pudore, protervè cōspuunt. Equidē vix compescat quis petulantiā splenis, dum palmariū illud vestrorum doctorum expendit argumentum, qui pertendunt vel hinc liquere, ingratam esse Deo anniversariam Nativitatis Christi celebrationē, quód diem illum nobis revelare noluerit. Quasi verò nos latere voluerit, quod eopse temporis puncto, quo contigit, pastoribus in agro excubantibus patefecit per vocale Angelorum præconium; *Simeoni* justo, & *Annæ* Prophetissæ per Spiritus sancti instinctum; Sacerdotibus per Scripturæ oraculum; *Magis* per novæ stellæ exortum; *Herodi* per *Magorum* testimonium. Quasi nō potiùs vel hominum accusanda sit incuria (qui diem hunc in Ecclesiasticis monumētis annotare insuper habuerunt) vel temporum deflenda injuria (quæ sævientibus persecutionum incendiis non pauca Ecclesiasticæ antiquitatis κειμήλια nobis abstulit.) Olim Eccl. festum hoc celebrabat 6. die *Ianuarii* (qui aliis *Epiphania*, aliis *Theophania* dictus) postea die 25. *Decemb.* celebrari cœpit. *Chrysostomus in hom. de die Natali*, ait, nondum 10. annos elapsos (quando eam concionem habebat) ex quo primùm is dies illi Eccl. innotuerat. Ab eo tēpore in 6. *Ian.* adventum *Magorum* & Baptismū Christi incidisse pleriq crediderūt. At enimvero, inquiunt vestri, jurejurando cautū fuit in *Scotia*, ne alii, præ-

ter Dominicum, dies posthac isthic essent ἑορτάσιμοι. Respondeo; temerariorum juramentorum, sicut & superstitiosorū votorum laqueos malè necti, malè injici cōsciētiis; injectos rectiùs abrumpi & excuti, quàm adstringi. Sed neq. silentio prætereundum quod in ipsa *E*ccl. vestræ Confessione habetur, unā nempe eandemq. Ecclesiasticā politiam omnibus locis, temporibusq. minimè convenire: Ritus autem humanitus institutos, siquando Eccl. ædificationi non sint cōmodi, posse ac debere immutari. Cæterùm longè tetrius est virus illud, quo nonnulli ex vestris Ecclesiam *Anglicanam* perfundere, & cōspurcare ausi; quasi ea, ob retentas quasdam (Apostolorum & Angelorum nomina præferentes) festivitates; dies illos creaturis, non creatori cōsecratos statuat: atq. hic omnia amarulentissimæ calumniæ vela panduntur, ut *Angli* tanquam manifestarii idololatræ, ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehēsi, apud omnes reformationis consecraneos traducātur. *E*st quidem insignita hæc injuria, at oppidò puerilis κακοήθεια. Si creaturæ alicujus nomenclatura, idololatricam reddit festi diei celebrationē, quasi creaturæ illi, cujus nomen præfert, sit dicatus; quid obstat, quò minùs *Moses* aut etiam Deus ipse populo *Israelitico* idololatriæ fuerit auctor? Ejus jussu celebrati dies Azymorum, Tabernaculorum, Primitiarum. Ejusdem κόμματος erant Encænia; dies *P*urim, sive sortium, à *Mardochæo* instituti, *Esthera* edicto confirmati. Nemo tamē hactenus ita insanivit, ut panibus, tabernaculis, frugibus, aut sortibus dies illos dicatos fuisse putarit. *E*xcutiatur Liturgia *An-*

glicana, preceſq. per illos dies recitari ſolitæ, vel ad *Genevenſis* diſciplinæ libellam appendantur; nulla noſtrorum antiſtitum idololatria; ſed magna quorundam demagogorum veſtrorū ſycophantia deprehendetur. Nō diſſimulandus eſt hic deſultorius Zelotarum andabatiſmus, dum Encænia modò à *Zorobabele*, Prophetica auctoritate inſtituta; modò Phariſaicum inventum fuiſſe hariolantur. *Zorobabelem* populi ducem à Prophetis ἐφθαλμοφανῶς diſtingui legimus, *Eſd*. 5. 2. Feſtum autem, quo de agimus, à *Iuda Maccabæo*, tanquam Principe, poſt recuperatam urbem, ac repurgatum templū fuiſſe inſtitutū, ex *Talmude* docet copioſè *Tremellius, in cap*. 10. *Ioh*. Feſtum Purim quoq. alii à *Mardochæo*, tanquam Propheta, inſtitutum aſſerunt; alii dieb⁹ illis non feſtum aliquod celebratum; ſed hilaria agitata fuiſſe σχεδιάζοντα. At *Mardochæum* Prophetam fuiſſe, dicunt, non docent Zelotæ: & cum ejus tribum, genus, deportationem, & in educanda nepti curam, ac diligētiam, aliaq. minutiora tam prolixè exponat Scriptura, *cap*. 2. *v*. 5. quis nō miretur, prætermiſſum, quod erat præcipuum? Quod Prophetica auctoritate fit, Regiam nō deſiderat: quorſum igitur acceſſit illa *Eſtheræ* reginæ ἐπικύρωσις, ad lumen Soli fænerandum ſcilicet? Libri illius ſcriptorem fuiſſe *Mardochæum*; qua facilitate adfirmatur, eadem negatur ab illis, qui eum vel *Eſdræ*, vel *Ioachimo* Pōtifici, vel viris magnæ Synagogæ tribuunt. Porro feſtos dies hilariter celebratos fuiſſe, nemo neſcit: ſed nec hilaritas feſtivitatem, nec feſtivitas religionē ſive religioſam beneficii divini celebra-

tionem excludebat: pueriliter & ineptè opponuntur, quæ rectiùs componuntur, & ſubordinantur; niſi quis putet, *Iudæos* non Deo, ſed *Cereri* tantùm & *Baccho* per illos dies litare conſueviſſe. Sic enim à *Baccho*, qui Σαβάζιος dicitur, *Iudæorum* Sabbatha dicta conjectat *Plutarch.* (*in Sympoſiacis.*)

CAP. XVII.

PERORATIO.

Abetis, Fratres SCOTI, mutatæ à me ſententiæ rationes, violatiq. à turbulentis ingeniis, Ecclisiaſtici regiminis vindicias. Conſtantiam in me qui requirit, is eam in veritatis defenſione præſtandam; pertinaciam verò cum errore, ſimulac vanitas ejus innotuit, abjiciendam eſſe meminerit. κρεῖττον παλινδρομεῖν ἢ κακῶς δραμεῖν. Nō eſt indecora aut turpis hæc palinodia; ſed generoſa, omniq. laude digna παρρησία, qua magni Veri majeſtas aſſeritur, & in tuto collocatur. Vt ſalubrius, ſic & glorioſius eſt, à veritate vinci, quàm vanitatis telo (quod ſemper imbelle, ſine ictu) veritatis umbonem adpetere. Obtegi poteſt hic Sol, & ab incubantibus nebulis obſcurari; obteri & extingui non poteſt. Equidem nihil de *Calvini*, *Bezæ*, & aliorū Theolog. (qui fortiter pro Eccleſia Dei adverſus cōmunem hoſtē præliati, magnum nomen ſibi pepererunt) laude detractū volo.

Hoc tantū vos monitos volo, eam(quæ alios complures in errorē impulit) ἀμετρίαν τῆς ἀνθολκῆς, immoderatum omnia in contrarium trahendi studium, etiam illorum oculis glaucomam obduxisse; ut Eccl. ritè emendari, & in integrum restitui posse haud putarent, nisi totā ejus faciem(quam sanctissimorum Episcoporum, & Christi martyrum monumenta nobis spectandā exhibent) una litura inductam delerent; novamq. (ac priscis seculis inauditam, nulli ex antiquis Patribus notam) ex suo ingenio effingerent, suo penicillo exprimerent; sublatisq. Euangelici ministerii diversis gradib⁹, veterem politiam nō tam reformarent, quàm deformarent ac penitus pessundatam abolerent. Intuemini mecum paulisper, proximos illos Apostolorū successores(viros Apostolicos olim dictos) *Polycarpū, Ignatium, Irenæum*; nec non *Cyprianum*; ac deinde paulo remotiores, *Basilium*, utrumq. *Gregorium, Nazianzenum*, & *Nysenum*; *Chrysost. Ambros. August.* aliosq. hujus notæ Episcopos, tāquam capitis reos, & occupatæ in Eccl. tyrannidis postulatos, ad *Genevense* tribunal sisti; in illo laicorum Seniorū *Areopago* urnam moveri, missisq. in suffragia egregiis istis Quiritibus (laniis, inquam & cerdonibus) psephisma fieri, eximios illos, quos cōmemoravi proceres, non Dei servos, non Ecclesiæ Pastores; sed tubera ac strumas in mystico Christi corpore fuisse, *Genevensi* novacula recidendas; æqualitatis, quam inter verbi Ministros esse decet, inimicos; libertatis oppressores; Antichristi non tantùm præcursores, sed etiam progenitores. Impiùs olim juvenis corā *Tiberio Vi-*

bium Serenum patrem ſuum ab exilio retractum, illuvie ac ſquallore obſitū, maieſtatis arceſſeris, torvo intuitu patris, vinculorumq. (quæ, cauſam dicens, quatiebat) ſtrepitu ita exterritus, ac conſternatus fuit, ut omiſſa accuſatione aufugerit (*Tac. Annal. li* 4) Mirum profectò tali tantorum heroum reatu, nihil obſtupefactum *Bezam*, conſtitutū à *Genev.* prætore vadimoniū obire, quàm deſerere maluiſſe; cauſaq́. peroratâ, illos humani Epiſcopatus conditores; Satanici obſtetrices pronuntiaſſe. Quid autē viris illis Apoſtolicis animi fore putatis, ſi (in vitā mortalem reduces) intuerentur exſangue illud (μονόγραμμον ac planè ἀλλοκότον) Eccleſiæ (Allobrogicâ & ſemilacera lacerna malè tectæ) corpus, aut potiùs ſimulachrum σκελετῶδες? equidem quovis ſacramento contendere auſim, majorem ſenſuros dolorem, quàm ſi *Apelles Venerem* ſuam ἀναδυομένην; aut *Protogenes Ialyſum* ſuum cœno oblitū, ac ſputis fœdatum adſpicerent. Dicerent hoc unum egiſſe *Genevenſes*, ut pulcherrima illa ab ipſis Apoſtolis conſtituta politia, cum *Auguſti Ajace* in ſpongiam incumberet. Quantò ſatius fuerat, veterum illorum (qui quò propiùs ab Apoſtolorū temporib⁹, longiùſq́. à ſequentium ſeculorum corruptelis abfuerunt, eò ſanctiùs ac religioſiùs arvum dominicum excoluerunt) judicio aliquid tribuere, quàm omnia ab illis inſtituta tanto faſtu, ac ſupercilio contemnere? Saltem extrema illius Politiæ lineamēta ſervaſſent; & quæ vetuſtate obſoleverant, aſperſis iiſdē, qui olim fuerant, colorib⁹, renovaſſent; nō autem omnia penitus deleſſent, *Thracium* illum ruſticum (vites non

putantem,sed stirpitus evellentem)imitati:qua ratione,quæ abusu aliquo cōtaminata erant, non repurgarunt;sed(effuso cum fecibus vino,cū amurca oleo;abjectoq. cum scoria argento)rē perdiderūt, totumq. Ecclesiasticæ politiæ patrimoniū decoxerunt.Morositas & αὐθαδία istorum zelotarum obstitit,quo minus reformationis negotium æque feliciter in *Gallia*,ac in *Anglia* & *Germania* successerit; dum illi priscæ Ecclesiæ ritus(etsi superstitionibus quibusdam inquinatos) permiscent confunduntq. cum illis,quæ manifestam habebant impietatē, ac prorsus erant immedicabilia: quo pacto omne discrimen sustulerunt inter justas ac necessarias secessionis nostræ ab Eccl. *Romana* causas; & adiaphora illa,propter quæ nemo veritatis ac pacis studiosus, scissuram hanc facere aut suadere sustinuisset. Signum crucis(quo ab omni ævo,tanquā Christianismi quadam tessera,adspectabiliq. quodam symbolo usi fuerant pii) ex sacramentorum celebratione proscriptum,suspicionē movit imperitis,ipsiChristianismo bellum indici à novis illis *Harmostis*. Varios & multiplices circa illud signum abusus non ignorarunt Reformatores *Ecclesiæ Anglicanæ*; sed abusum ab usu distinxerūt. Norunt miseros idololatras ipso Dei verbo,sacra Scriptura,oratione dominica,in battologicū quoddam carmē conversâ, abusos;sacramēta quoq. Baptis. & Eucharistiæ,adspersis sordibus inquinasse; non tamē eam ob causam ista omnia è domo Dei,tanquā mera retrimenta esse everrēda.Scævi,sævi q. sunt medici,qui omnia in quovis morbo μαλάγματα aspernantes,

ſectionibus tãtùm &uſturis utuntur. In Sacrorũ celebratione veſtes ſericæ, auro intextæ, acu pictæ, Catharis ſunt Papiſmi γνωρίσματα, vel ſaltẽ ἐρεί-πια; nempe, quia res medias ab iis, quæ natura ſua mala ſunt, diſcernere aut nequeunt aut nolũt. Quæ ſub cruce gemunt Eccleſiæ, & à Tyrannis oppreſſæ exauſtæq. vix alendis paſtoribus & pauperibus ſufficiunt, præpoſterè profectò ac prorſus ſtultè agerent, ſi non minùs ſtudioſè ornamẽta illa, quàm neceſſaria vitæ ſubſidia pararent. At quæ beata pace fruentes, omnibuſq. copiis circumfluentes ſub religioſi, &munifici Principis umbra ſuaviter quieſcunt (qualis univerſæ jam *Britanniæ*, eximio DEI munere conceſſus Rex *Iacobus* I. omnium quos Sol adſpicit, atq. à multis retro ſeculis adſpexit, Regũ religioſiſſimus, ſapientiſſimus, munificentiſſimus; omnibus denique tum naturæ, tum gratiæ conſertis inter ſe, atque exaggeratis dotibꝰ ornatiſſimus) tales, inquam, Eccleſiæ, ſicuti ædes ſacras altiùs ſtruere; ita & decentius inſtruere ſi cupiant; nulla id vetat religio: neque verò pius *E*ccleſiæq. nutricius *P*rinceps, cedrinam cum *Davide* domum ſibi habens, habitanſque, regioq. apparatu omnia circum ſe ſplendere cernens; arcam Dei à ſordidatis ac pannoſis Miniſtris tractari, æquo animo ferre poteſt (licet non ignoret, Regnum Dei non magis in pretioſa veſte, quam in eſca aut potu ſitum eſſe) Quis neſcit aliam in *Ægypto*, ac deinde in deſerto; aliam in *Cananitide* ſub *Salomonis* regno, fuiſſe externam Eccleſiæ faciem? Quod ſuperſtitioſis olim ritibus fuit pollutum, non minùs rectè piis uſibus

dicari poteſt, quam *Ægyptiorum* aurea & argentea ſupellex in ſacri Tabernaculi inſtrumentum fuit converſa. Quomodo Chriſtum honoraturi fuerint *Pilatus*, *Herodes*, aliiq́. ſeculi principes, ſi dominum gloriæ agnoviſſent, vel hinc conjicere eſt; quòd *Tiberius*, de rebus Chriſti; ſive à Provinci*æ* præſidibus edoctus, ſive aliqua crebreſcentis de eo famæ aura adflatus, de ipſo in Deorum numerum referendo cum Senatu egit (ut teſtatur *Tertullianus, Apolog. cap.* 5.) Cur autem ab omni ſplendore & ſeculi pompa abhorreret Chriſtus, non hæc ſolùm cauſa fuit, quòd ſpirituale regnum conditurus venerat; verùm etiam ut affectati à ſe regni terreni ſuſpiciones vitaret, & calumnias dilueret; tralatitiumq́. illum, de regno Meſſiæ in diſcipulorum quoq. ſuorum pulmonibus h*æ*rentem errorem maturè elideret & averruncaret; tametſi non ſolum effuſi nardi odorem, ſed etiam acclamationes ac plauſus totumq́. illũ turbæ in occurſum effuſæ, cum urbem ingrederetur, honorem ſibi delatum, gratum, ratumq́ habuerit: iſta qui (vel præjudicio, vel livore excæcati) nõ cernunt; nec quantum inter *Pharaones* & *Salomones*, inter *Diocletianos* & *Conſtãtinos*, diſcrimẽ ſit, attendunt; in Epiſcoporum comitatum, & (quas piorum Principum munificentia ipſis contulit) opes ac dignitates, popularibus & tribunitiis concionibus invehuntur; atque ut muſcæ

Labuntur nitidis, ſcabriſque tenacius hærent,

omnia quorundam Epiſcoporũ (qui ſacris opibus ad luxum abuſi, in ſacro munere parũ ſanctè verſati ſũt) πλεονεκτήματα, aliaq́. flagitia ſtudioſè con-

gerunt, populiq. auribus ingerunt; quaſi qui *E*piſcopalem gradum tuentur, iidem *E*piſcoporū vitiis patrocinētur; nec quicquam interſit inter *Ægyptiorum* ulcera & eorundem ſpolia, ad Dei cultū tranſlata. Vitia erūt, donec homines: ab illis Miniſtri *Genevenſes* nō magis, quàm Epiſcopi *Anglicani* immunes. Nemò horum in ea fuit ſententia, ut opes ac honores cum *E*piſcopatu neceſſario nexu cohærere exiſtimaret. Noſtri dicunt res medias eſſe, quales pleræque ſunt ceremoniæ, quibus Cathari veſtri tanta animornm obſtinatione ac pervicacia obluctantur. Vos nō medias, ſed nullas eſſe vultis; aut ſaltē ex cujuſlibet privati arbitrio (prout vitioſa libido fecerit auſpicium) vel uſurpādas, vel impunè calcādas. Quaſi verò rerū mediarum uſus promiſcuæ privatorū petulantiæ ſit proſtituendus, non autem Chriſtianorum Principū prudentia & auctoritate circumſcribendus; nec eadem horū in ejuſmodi rebus ſit poteſtas, quæ fuit olim *Davidis, Salomonis, Ezechiæ, Ioſiæ*, aliorumq. in cōſtituenda *Iſraeliticæ E*ccleſiæ ἐυταξία, Principum: aut Chriſtus cœleſte regnum illis largitus, terreni regni jura ulla ex parte imminuerit ac labefactarit; graviuſq. ferat hodie, pientiſſimum Regē *Iacobum, Britānicæ* ut Reipublicæ, ſic & Eccleſiæ Caput appellari, quàm id olim tulit, cum impius ille *Saul* omnium *Iſraelis* tribuum (extta quas illius ævi Eccleſiam qui quærit, naviget *Anticyras*:) Caput, ab ipſo *Samuele* indigitaretur. 1.*Sam*.15.17. In populo regnoque cujus Reges Chriſto nomen dederunt, unus idemq. eſt Reipubl. & Eccleſiæ finis ac ſcopus, ſempiterna vi-

delicet beatitudo. Non poteſt autem ſtare, ac ſalva eſſe Reſpublica (ſive ea ſit Chriſtiana, ſive à Chriſto extranea) niſi τὸ κράτος, τὸ κῦρος, id eſt, ſuprema poteſtas numero ſit una: quæ penes Principē cum ſit, cui dubium eſſe poteſt, quin ille à Deo (cujus imaginem, viceſq. in terris gerit, utriuſq. legis tabulæ cuſtodem ac vindicem ſe conſtitutū gnarus) poteſtatem habeat, externum illud Eccl. regimen moderandi? Non ſanè ut in verbo & fidei norma quicquam mutet, aut ipſemet Eccleſiam verbo & ſacramentis paſcat; ſed ut ab idoneis & legitimis Miniſtris paſcendam curet; caveatq. ne vel ab hæreticorum veneno, vel à ſchiſmaticorū factione ac petulantia aliquid detrimēti capiat. Olim pii etiam *Ethnicum* Principem (ex *Tertulliani*, imò totius Eccl. ſententiâ) colebant ut hominem a Deo ſecundum; & quicquid eſt, à Deo conſecutum; ſolo Deo minorem: quis igitur furor, quodnam hoc τέρας, ſubditos Chriſti doctrinam amplexos, Principi (pietate, ſapientia, ac doctrina tātum alios Principes ſupergreſſo, quantum alii Principes potentia & magnitudine antecellunt privatos) in rebus (ex ſua ipſorū ſententia) mediis (nullamq. fidei partem attingentibus, nedum labefactātibus) obſequium denegare, Eccleſiam ſcindere, Rempub. turbare, quamvis deniq. Camarinam movere malle, quàm intra legitimi officii cācellos ac ſepta quieſcere? Nimirum eſt hoc ægri proprium, nihil diu pati, & mutationibus pro remediis uti. Verùm atra, quæ vos agitat, bilis quietem poſcit; quæ ſi vehementiore motu ac diſcurſatione incandeſcat, exitium adferet. In magno

corporis cruciatu unum hoc eſt ſolatium, quod neceſſe eſt, deſinat ſentire æger, ſi nimis ſentit; aut enim extinguit dolor, aut extinguitur: verùm animi ille, qui vos concutit morbus, tantò eſt periculoſior, quantò minùs ſentitur. Non intelligitis nimia iſta altercandi libidine, cum veritate charitatem quoque amitti? Cum inferiore certare inglorium, imò ſordidum eſt; cum æquali, anceps; cum ſuperiore, furioſum. Quid igitur erit, cum ſupremo ſuo Principe, de rebus mediis & indifferentibus contentionis funem trahere? Sunt quidem pleraque illa, de quibus lis fervet, adiaphora: obſequium verò quod in his talibus regi debetur, nō adiaphoris, ſed prorſus neceſſariis eſt annumerandum. Ne cum æqualibus quidem hujus rixæ ſerram tam diu per eandem lineam reciprocaſſetis, ſi Apoſtolicum illud monitum mentibus veſtris infixum obverſaretur: *Si alii alios mordetis & devoratis, videte ne viciſſim ab aliis conſumamini:* (*Gal.* 5. 15.) Excutite tandem inſanum hunc zelum, quo ſiderata pectora, divina, humanaque monita reſpuunt. Cogitate Sereniſſ. Regem non modò μακρόθυμον eſſe, ſed etiam μακρόχειρα; ac periculum eſſe, ne demagogos veſtros ignem hunc procacis linguæ calamique gladio fodientes, ultore illo, quo Deus ipſum accinxit gladio compeſcere, ſicuti poteſt, ita etiam, conſumptâ patientiâ, velit. Deſinite θυμομαχεῖν, imo & θεομαχεῖν. Nolite tumultuum adverſus Regem impuberem, & in cunis adhuc vagientem olim à patribus veſtris excitatorum, memoriam renova-

re; adjectaque recenti contumacia, lutum luto purgare; sed promptissimis potiùs erga maturum ævi, & jam canescentem, obsequiis fœdam illam maculam eluite. Desinite civium & fratrum vestrorum quietem sollicitare; nefariasque *Sinonias Iesuitarum*, obedientiam Principibus negantium, artes ac molitiones in Ecclesias, reformationem professas, traducere. Desinite hanc Euangelicæ doctrinæ stellis nebulam spargere candidis; sinite τὸ φῶς ἐν τῆ σκοτίᾳ φαίνειν: & quæ de obedientia Principi debita, populo præcepta traditis, exemplo vestro sancite; alioqui ex ambone verba non facere, sed dare videbimini. Denique paræneticon hoc collyrium, non à medica magis, quàm amica manu vobis adhibitum, candidis, & à turbido affectu vacuis animis accipite. Sicubi id oculos pupugit; cogitate, *Tobiam* non nisi illiti fellis acrimonia & mordacitate visum recepisse. Medicorum filii πικρὰν πικροῖς κλύζουσι φαρμάκοις χολὲν. Funestus dulcis lactis haustus, sopiti Siseræ oculos ferreo clausit somno. Erit hoc si velitis, salubre languoris vestri remedium; erit, etiamsi nolitis, publicum mei erga vos amoris testimonium.

FINIS.

